ЕРПЕНЬ - ВЕРЕСЕНЬ
UGUST - SEPTEMBER
1961

ОВИД

HORIZON

РІК XII., Ч. 7 (118)

ЦІНА 30¢

НА СПЛАТИ ПО ОДНОМУ ДОЛЯРОВІ ТИЖНЕВО

Повне Видання Творів Тараса Шевченка

Т. I. Поезії до року 1843.
Т. II. Поезії 1843 - 1847 рр.
Т. III. Поезії 1847 - 1857 рр.
Т. IV. Поезії 1857 - 1861 рр.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.
Т. VI. Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.
Т. VII. Повісті: Княгиня. — Музика. — Нещасний. Капітанша.
Т. VIII. Повісті: Близнята. — Мандрівка.
Т. IX. Журнал.
Т. X. Листи.
Редактор тт. I - X — П. Зайцев
Т. XI. Т. Шевченко, як маляр (160 репродукцій малюнків). Автор розвідки — Д. Антонович.
Т. XII. Т. Шевченко в чужих мовах. Переклади Шевченка на інші мови.
Т. XIII. Збірник статтей про Т. Шевченка та його творчість (в тому ще ніде недрукована праця Юрія Клена).
Т. XIV. Бібліографія творів Т. Шевченка та праць про нього. В. Дорошенко.

Перший наклад Повного Видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві.
Появилося воно під редакцією окремої Редакційної Комісії в складі:
Голова — О. Лотоцький, секретар — Р. Смаль-Стоцький,
Редактор — Павло Зайцев.
Автори поясняльних статтей і дослідчих праць, друкованих у цьому Повному Виданні Творів Тараса Шевченка:
Антонович Д., Білецький Л., Брик І., Дорошенко В., Дорошенко Д., Дубицький І., Зайцев П., Кордуба М., Кравців Б., Лепкий Б., Лотоцький О., Луців Л., Маланюк Є., Міяковський В., Одарченко П., Сірополко С., Січинський В., Смаль-Стоцький Р., Смаль-Стоцький С. і Чижевський Д.

Другий наклад Повного Видання Творів Тараса Шевченка видає Видавництво Миколи Денисюка напередодні 100-літніх ювілейних святкувань. Повне Видання Творів Тараса Шевченка Видавництва Миколи Денисюка матиме 14 томів, друкованих на доброму білому папері, гарно оправлених в імітацію шкіри, з позолоченням. Ціна за ввесь комплет цього монументального видання лише $ 60.00 на сплати по одному долярові тижнево або по 4 - 5 долярів місячно. За ближчими інформаціями та за ілюстрованими проспектами звертатися на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

Smith Corona Portable Typewriter

AUTORIZED DEALER:

MYKOLA DENYSIUK

2226 WEST CHICAGO AVENUE CHICAGO 22, ILLINOIS — U. S. A.

Дуже практична в новому ефектовному оформленні STERLING
коштує в нас лише дол. 74.50

Найновіший модель люксусової машинки до писання GALAXIE

Маємо в продажу англійські, українські та в усіх інших мовах

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

найкращої американської продукції у великому виборі— по низьких, приступних цінах, на догідні сплати, без дорахування відсотків.

Приймаємо позамісцеві замовлення і висилаємо машинки до писання до всіх стейтів ЗДА та до інших країн.

Найновіші видання творів сьогочасних письменників

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ИХ РОКОВИН
ВІД ДНЯ НАРОДИН
УЛЯНИ КРАВЧЕНКО
ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
видало
її автобіографічну повість

ХРИЗАНТЕМИ

найбільший, ілюстрований світлинами й ще ніде не друкований твір авторки

Нова гідна уваги літературна поява — т о
велика й оригінальна своєю ідеєю історична повість відомої письменниці
Наталени Королевої

QUID EST VERITAS?

(ЩО Є ІСТИНА?)

Накладом Видавництва Миколи Денисюка

Обидві книжки появилися в серії монументальних видань подібно, як Твори Тараса Шевченка й Трилогія Богдана Лепкого, видані люксусово, в твердій оправі, в імітації шкіри, в мистецькому оформленні Оксани Мошинської, за літературною й мовною редакцією Романа Завадовича.

Ціна одної книжки дол. 5.50.

При замовленні обидвох повістей ціна за дві книжки разом з коштами пересилки лише дол. 10.00

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

ОВИД

H O R I Z O N

The Monthly Newsmagazine

Vol. XII. № 7 - August-September 1961

EDITOR
Mykola Denysiuk

PUBLISHER
Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Illinois, USA.
Tel.: EVerglade 4-3868

REPRESENTATIVES:
South America:
Mychajlo Danylyshyn
c. Mozart 614
Buenos Aires, Rep. Argentina.

Australia
Fokshan Library & Book supply
1 Barvon St.
Glenroy W. 9. Vic.

England
Ukrainian Booksellers
49. Linden Gardens
London W. 2.

Belgium
Ihnat Stachij
Esneux en Liege

Second-class mail privileges autorised at Chicago, Illinois

Autorized as Second-class mail, Post Office Dept., Ottawa

Composition & printed by Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois — USA.

All rights reserved under International and Pan-American Copyright Conventions

Subscription $3.00 yearly.

Видає й редагує
Микола Денисюк
Мовний редактор —
Іван Боднарук

Надісланих рукописів редакція не звертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріялів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову.

Всі права застережені.

Річна передплата;

Австралія і Англія —	**шіл. 30.-**
Бразилія — крузейрів	**240.-**
Аргентина — арг. пезів	**120.-**
ЗДА, Канада і ін. — дол.	**3.-**
Німеччина — ДМ	**10.-**
Франція — фр. фр.	**800.-**

ЗМІСТ

Олесь Бабій — **Ернест Гемінгвей** 5

Леся Полісянка — **Ці незабутні дні** 9

J. G. Diefenbaker speaks about Ukraine 13

І. Витанович — **Андрій Палій (1893 - 1961)** 21

Олена Сидоренко — **Опера „Катерина" в Чікаго** 24

Б. Гошовський — **Повість про два світи** 25

Роман Турянський: — **Арабія** 28

Арт Бухвальд — **Пост скриптум з Парижу** 29

М. Сосновський — **Огляд нових публікацій світової політичної літератури** 30

Серед книжок — В. М. — **Українці під Польщею (про нову працю д-ра Ст. Горака в англійській мові)** 31

На обкладинці: Пам'ятник Тараса Шевченка у Вінніпезі. Під пам'ятником прем'єр Канади — Високодостойний Джон Діфенбейкер.

КНИЖКА з цією маркою — найпевніший приятель української родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ —
це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ

Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні з доставою до дому без окремої доплати.
По ближчі інформації звертатися до видавництва.

Від видавництва

Новий наклад 14-томового видання творів Тараса Шевченка починаємо вже друкувати. Нам забракло деяких видрукуваних дотепер томів, а інших маємо небагато. При нових замовленнях не можемо покищо доставляти першого тому, а доставимо його разом з новими.

Висота нового накладу залежатиме від замовлень, що їх придбаємо в часі акції підписки, яку успішно перевели ми в Західній Канаді, а тепер переводитимемо її в східніх стейтах ЗДА до кінця жовтня 1961 р.

На цьому мабуть закінчимо продаж цього найбільш монументального видання творів нашого генія й національного Пророка.

Два нові томи (2 і 14) творів Тараса Шевченка, „Хризантеми" , „Що є істина?" ще в оправі, але вже в скорому часі доставимо їх нашим Покупцям.

Бракуючі ще томи (4, 11, 12 і 13) старатимемося видрукувати якнайскоріше. Їх поява залежить вже не лише від видавництва, але також від наших учених, що ці томи опрацьовують і приготовляють до друку.

„Овид" видаємо тепер за серпень і вересень, а з уваги на друк і акцію продажу творів Т. Шевченка, наступне число „Овиду" появиться в перших днях листопада 1961 р.

Участь у Шевченківських святкуваннях у Вінніпезі приймали від нашого видавництва Анна Денисюк і Микола Денисюк. Після цього відбули ми поїздку по Західній Канаді, відвідавши наші осередки в Саскатуні, Едмонтоні, Калгарі, Ванкувері, Вікторії над Пацифіком і через Сеатель у ЗДА вернулися до Чікаґа.

Під час цієї поїздки ми придбали багато нових приятелів і покупців для нашого видавництва. У нашій праці на місцях багато допомагали поодинокі громадяни та місцеві орґанізації, яким сердечно дякуємо. Зокрема дякуємо єдиному в Західній Канаді українському часописові „Українським Вістям" в Едмонтоні за всебічну підтримку акції нашого видавництва.

Ми приймали участь в шевченківських святкуваннях у Вінніпезі разом з великою організованою групою українців з Чікаґо під проводом секретаря Ліґи Американців Українського Походження мґра В. Ничая. На світлині в чікаґівській групі від нашого видавництва п. Анна Денисюк, яка мимо 74-літнього віку, маршувала в поході вулицями Вінніпеґу з таким ентузіязмом, як колись 1914 року в часі Січово-Сокільського Здвигу у Львові, в часі Листопадового Зриву 1918 року в Копичинцях та на Святі Українська Молодь Христові 1933 року у Львові.

РІК XII., Ч. 7 (118) ОВИД СЕРПЕНЬ — ВЕРЕСЕНЬ 1961

Олесь Бабій

Ернест Гемінґвей

Дня 2. липня, 1961. року, в стейті Айдего, недалеко міста Кетчом, у своїй віллі помер загадковою, трагічною смертю від випадкового чи нарочного вистрілу з ловецької рушниці найбільший сучасний американський письменник Ернест Гемінґвей. Помер він тиждень по виході з лічниці, в якій лікувався від нервової недуги.

Літературна слава того письменника давно вийшла поза границі Америки; його твори переложені на різні мови, ними Гемінґвей здобув американську літературну нагороду Нобеля. Деякі з тих творів були сфільмовані. Про смерть Гемінґвея пише преса в цілому світі. Тому і ми, українці, не можемо збути мовчанкою сумної вістки, що Ернест Гемінґвей закінчив своє буйне, неспокійне, повне пригод, небуденне життя поета, що саме було поемою.

Ернест Гемінґвей народився 1899. року в чікаґській дільниці Оук Парк, де батько був лікарем, а мати співачкою. Ернест Гемінґвей учився у вселюдній школі в Чікаґо, а „гайскул" закінчив у Мішіґен, у місті, до якого його батьки незабаром переселилися.

В 1916. році молоденький студент-письменник, що вже в своїм літературнім дорібку мав збірку віршів „Десять поем", проти волі батьків утік з їх дому, зголосився до американської армії, як візник амбулянсу „Червоного Хреста", від'їхав із військом до Італії воювати проти Австрії та Німеччини. За геройство в боях над рікою Ізонцо в Ґориції й над рікою П'явою той письменник-вояк здобув італійську золоту медалю. В одній битві Гемінґвей був ранений у ногу, лікувався в лічниці в Міляно і там писав твори, для яких темами були враження і спомини з поля бою.

Вже в часах студій в Америці та під час війни Гемінґвей учився майстерности форми творів і стилю у таких письменників, як Ґустав Флобер, Мопасан, Джозеф Конрад, Джек Лондон, і від них навчився дбати про точність вислову, ясність, прозорість, короткість речень, про свіжість, оригінальність образів, багатство мови, ляконічність діялогів. Він старався достосувати форму, стиль творів і конструкцію до їх тем і змісту. У деяких повістях і оповіданнях Гемінґвея ритмічність і милозвучність надавали тим творам прикмет і краси поезії у прозі.

Згаданий американський письменник звернув увагу критиків і читачів на свою творчість уперше збіркою нарисів і оповідань "Farewell to arms" (Прощання зі зброєю). Це картина з життя італійського та американського війська, що воювало проти Австрії в тому часі, коли в австрійській армії боролись проти Італії також українці з Галичини, Буковини й Закарпаття.

У згаданій збірці, в нарисі „Капоретто", Ернест Гемінґвей згадав, що на фронті в горах Ґориції, на Монте Ґабріельо він бачив убитих мадярів, хорватів і перечитував листи австрійських вояків, писані в різних мовах народів, що жили в Австрії. „Прощання зі зброєю" — то картини війни, мальовані реалістично, часом чорними красками. Тих чорних красок не щадив автор згаданої збірки особливо в описах відвороту італійської армії з-над ріки Ізонцо до ріки П'яви. В творі „Прощання зі зброєю" Гемінґвей не скривав того, що італійські вояки, навіть офіцери, дезертирували і прагнули не перемоги над Австрією, але спокою, вигоди, вина та що італійська жандармерія розстрілювала дезертирів, соціялістів, анархістів.

У деяких нарисах згаданої збірки Гемінґвея війна зображена так, як представив її Ремарк у творі „На Заході без змін". Деякі нариси в творі „Прощання зі зброєю", то образ доби, „коли вмирала людська душа, мо-

раль, честь", коли вояки, втомлені війною, часто втрачали віру у вартість геройства, а слава, посвята й патріотизм здавалися їм пустими словами. Деякі вояки, змальовані в збірці „Прощання зі зброєю", то душевно зламані мародери, які пішли на війну шукати поезії й романтики, а переконалися, що в війні нема нічого поетичного й романтичного, так, як нема поезії, романтики в тім, що в Чікаго в „стакярдах" щоднини ріжуть тисячі волів і свиней.

Ернест Гемінґвей — то представник того „пропавшого покоління", що вернулося з першої світової війни розчароване, втомлене, позбавлене ілюзій і надій, з якими ішло на війну часто добровільно.

До творів Гемінґвея з першої доби його творчости належать і нариси „In another country" (В іншому краю) та „In our time" (У нашому часі).

В 1919 р. Гемінґвей, відвідавши кревних у Парижі, вернувся з Европи до Америки. В 1921 році він оженився з Гедлі Річардзон і кілька років жив із жінкою в домі своїх батьків. Коли його батько в 58. році застрілився, а мати незабаром померла, Ернест Гемінґвей не мав сталого місця побуту ані постійної професійної праці. Неспокійна вдача, жадоба зміни і вражінь гнали його по всіх усюдах. Деякий час Гемінґвей працював у Чікаго, як журналіст. Заробляючи величезні суми грошей не тільки гонорарами за видання своїх творів, але і за фільмування їх, Гемінґвей подорожував, то жив із трьома синами і з жінкою в пишних палатах коло Маямі на Флориді, на острові Кубі, а в останніх роках відкупив від мільйонера віллю коло „Соняшної Долини" в стейті Айдего та замешкав у ній з родиною.

Ернест Гемінґвей цікавився не тільки літературою. Вже в хлоп'ячому віці він стріляв із рушниці на ловах, як знаменитий ловець, був боксером, спортовцем. У пізніших роках деякий час Гемінґвей захоплювався боротьбою биків на аренах у еспанських містах, і тоді він написав твір „Death in the afternoon" (Смерть по полудні), у якому змалював боротьбу биків.

Ернест Гемнінґвей любив не тільки подорожі, але й лови, і сам кілька разів брав участь у ловах на тигрів і левів у Африці. Під час одної подорожі Гемінґвей із своєю жінкою Марією Велч щасливо перебув катастрофу літака на границі Єгипту. Ті подорожі й лови послужили йому для твору „Green hills of Africa" (Зелені гори Африки).

Видавши твір „Across the river" (Через ріку), в 1937.році Ернест Гемінґвей писав один із замітніших своїх творів із доби по першій світовій війні, повість „The sun also rises" (Сонце також сходить). Твір той, написаний у Парижі, то образ з літературної і малярської богеми у Франції та Еспанії.

Серед оповідань Гемінґвея правдивою перлиною є „The snows of Kilimanjaro" (Сніги Кіліманджаро). Те оповідання, то історія любови, з якої родиться ненависть, овоч надмірного прагнення, незаспокоєної туги людини за щастям, за ідеальним, вірним коханням, за поетичністю і красою у відношеннях між мужчиною і жінкою.

Розвиваючи свій письменницький талант, Гемінґвей у своїй творчості віддалявся від реалізму и натуралізму. Його не вдоволяло зображування реальної дійсности, буденних подій і явищ зовнішнього світу; він сягав у глибину людської душі, в сферу ірраціонального, підсвідомого, наполегливо шукав оригінального стилю, власної форми вислову, нових засобів мистецької творчости, прагнув творити якісь твори „четвертої дімензії". Герої деяких творів Гемінґвея з тієї доби шукань живуть у якімсь дивнім світі, повнім чару, небезпек, у якому на них усюди чигає зло і смерть. Герої твору „The killers" нагадують старинні міти, осіб із тих мітів, осіб, що вірять у Бога, а є подібні не до справжніх людей, але до символів. Вони мрійники; вірять, що за нарушення законів життя їх чекає кара й покута.

В духовість Ернеста Гемінґвея життя вносило якийсь містицизм, але був то містицизм людини, яка пізнала, що природа і світ — самі собою містика і тайна, і що між матеріяльним і духовим світом нема межі.

В 1937 році Ернест Гемінґвей, як викладач романських мов у високій школі, бажаючи удосконалити своє знання еспанської мови, виїхав другий раз до Еспанії. В тім краю заскочила його громадянська війна, боротьба між комуністами та націоналістами під проводом генерала Франка, якому помагали Гітлер і Мусоліні. Гемінґвей не був комуністом, уважав себе християнським демократом, але проти своєї волі, цілком випадково опинився на теренах, опанованих комуністичною армією. Письменник другий раз у житті мав нагоду пережити війну, і з його вражінь в еспанській громадянській війні зродилася повість, відома тепер у цілому світі —

'FOR WHOM THE BELL TOLLS" (По кім дзвонить дзвін). Згаданий твір Гемінгвея то широкий образ з життя теперішнього людства, з його боротьбою народів, партій, кляс і світоглядів. У повісті „По кім дзвонить дзвін" Гемінгвей зобразив Еспанію, як арену, на якій стрінулись у бою всі сили Европи, а навіть Америки.

Автор змалював долю партизанського загону, що закрався горами за бойову лінію еспанських націоналістів і приготовлявся висадити динамітом міст над пропастю, щоб на випадок наступу республіканських, комуністичних військ не допустити „фашистівських" резерв до протинаступу. Комуністичними військовими відділами командував російський, большевицький генерал Гольц. Йому помагав Карков, большевик, що приїхав з Росії і в розмовах з еспанцями лаяв „контрреволюціонерів" Рикова, Бухаріна, Троцького. Гольц — то був генерал, що воював проти Польщі і Врангеля, а приєднавши до Еспанії, він, як і Карков, діставав накази з Москви, як боротись із „фашистами". В Мадриді всі готелі були заповнені російськими офіцерами й комісарами, що помагали еспанським комуністам та доставляли їм зброю. Тим еспанським комуністам у горах все ж грозила загибіль, а „фашисти" були близькі перемоги.

В повісті „По кім дзвонить дзвін" Гемінгвей змалював комуністичну і „фашистівську" армію доволі об'єктивно, представив, що еспанські комуністи, анархісти і соціялісти більше дбали про горілку, як про комунізм, анархізм і соціялізм.

У згаданій повісті Гемінгвей змалював і тип християнина Анзельма, якого війна примушувала вбивати людей, фашистів, хоча він убивав їх нерадо, прагнув миру, любив ближніх і з болем відчував, що „фашисти" — то такі самі люди, еспанці, як і комуністи. Еспанських націоналістів зобразив Гемінгвей як людей, що вміють бути героїчними, часто жорстокими. Деякі з тих „фашистів" для ощадження куль убивали комуністів ціпами, дрючками, кидали їх у річку, але в небезпеці ті „фашисти" вміли боронитись і гинули гордо. Один із тих еспанських націоналістів, Дон Рікардо, йдучи на розстріл, кликав до комуністів: Пси, стріляйте! Хай живе Еспанія!

Між партизанами „республіканцями" був французький комуніст Андре Марті, була й циганка Рафаеля. Усіх тих еспанських войовників примушувала доля боротися, вбивати один другого, хоча деякі з них самі казали й признавали з острахом: „Яка страшна річ — війна".

Деякі особи, змальовані в повісті „По кім дзвонить дзвін", вірили, що громадянська війна в Еспанії зродилася з кривди і зла, несправедливости. Один із героїв згаданого твору Гемінгвея у розмовах стверджував, що в Еспанії буржуазія пожерла всі добра й маєтки, а селяни й робітники вмирали від голоду и туберкульози. Наслідком такого стану виникла громадянська війна, в якій майже в кожній еспанській родині хтось загинув.

Серед жаху тієї війни, в царстві ненависти и морального упадку, деякі комуністи в небезпечних ситуаціях під час війни переконувалися, що їх партія „скасувала Бога и релігію", та в обличчі смерти люди в Еспанії без віри в Бога и безсмертність людської душі почувалися осамітнені, безрадні, безсилі, нещасливі. В згаданій повісті Гемінгвея навіть у душах комуністів тліла якась іскра не тільки релігиности, але і еспанського патріотизму. Один із тих комуністів, Пілар, соромився, що еспанський священик, ідучи на розстріл, показав себе боягузом і боявся смерти.

В творі „По кім дзвонить дзвін" комуністи і „фашисти" зображені, як трагічні жертви доби техніки й машин. У згаданій повісті Гемінгвей називає літак, що кружляв над полем бою, „змеханізованим присудом долі", „фатумом сучасного людства".

Ернест Гемінгвей був практикуючим католиком і майже щонеділі ходив до костела. Але в повісті „По кім дзвонить дзвін" не скривав і людських слабостей католиків.

Основою сюжету повісти „По кім дзвонить дзвін" є не тільки боротьба між комуністами й „фашистами", але й любов закоханої пари героїв. Так, як квіти ростуть на багнищах, так серед зла й страхіть громадянської війни розцвітала квітка кохання американця Роберта Жордано та еспанської красуні Марії. Роберт Жордано — то демократ, що бореться проти „фашизму", Марія — то еспанська патріотка, якої родина згинула, замордована „фашистами", тому вона палала жадобою помститися на тих „фашистах". Але Марія передусім справжня жінка, тому, закохавшись у Роберта, забула про пімсту, війну і мріяла тільки про те, щоб по війні із своїм коханим американцем виїхати до Америки й зажити спокійним, сімейним життям, хоча большевики намовляли Роберта Жордано поїхати з ними до Росії.

Найкращий і справді знаменитий розділ у повісті „По кім дзвонить дзвін" то останній розділ. У тій частині повісти, що є кульмінаційним пунктом акції твору, комуніст Пабло вбиває сторожів фашистівської армії, що пильнують моста. З наказу Роберта Жордано Анзельмо висадив у повітря міст, але при тім сам згинув, убитий відламками динаміту. Наступ фашистівського війська був спинений і для республіканських та комуністичних військових відділів була відкрита дорога до протинаступу. Старшини і вояки тих відділів щиро вірили, що коли в Еспанії війну виграють демократи, то в цілому світі виграє боротьбу демократія.

В згаданій повісті Гемінґвея герой Роберт Жордано змальований як тип людини, якої доля зв'язана з долею цілого людства. Жордано бачив і пізнав, що і серед комуністів, демократів панує зло, кривда, так, як панують вони серед фашистів. Все ж Роберт Жордано вірив, що шлях людства до кращої будуччини й досконалости веде через демократію; тому він боровся за неї та в боротьбі за демократію згинув.

Під час другої світової війни Ернест Гемінґвей був кореспондентом американських часописів у Японії та Франції, де бачив і висадку аліянтських військ на берегах Нормандії. Перебуваючи в Лондоні, під час затемнення і налету німецьких літаків, Гемінґвей був легко ранений. Спомини Ернеста Гемінґвея з другої світової війни залишилися в рукописах.

Одним із останніх творів, які Гемінґвей видав по другій світовій війні, була повість "THE OLD MAN AND THE SEA" (Стара людина й море), за яку автор дістав нагороду Нобеля. „Стара людина й море" — то символічний та автобіографічний твір, повість про старця рибака Сантіяґо, що жив на острові Кубі, але більше перебував на морі, як удома. У боротьбі із стихіями природи, за право до життя, в погоні за великою добиччю й успіхом Сантіяґо знесилився, постарівся, але став досвідчений, відважний і мудрий.

„Стара людина й море" — то твір не тільки мистця слова, але й мислителя мудреця, що на старість має життєвий досвід, знає світ, людей і ціну всьому.

Світ, який Ернест Гемінґвей змальовував у своїх повістях і оповіданнях, — то передусім світ війни, боротьби, конфліктів. Персонажі творів згаданого американського письменника, то здебільша особи з мужніми, твердими характерами, які вміють іти в бій відважно тільки тому, що відвага — то найцінніша чеснота справжніх мужчин. Ті справжні мужчини часто суворі, безоглядні в боротьбі з противниками, але чесні. Вони переконані, що те діло є чесне, по якому людина почувається добре, є вдоволена, що вона те діло вчинила, і готова відповідати за нього навіть в обличчі смерти.

У своїй найглибшій суті творчість Гемінґвея — то вираз духа дійсних американців, що мають змисл гумору і навіть у трагічних ситуаціях зберігають погідне, доброзичливе відношення до світу й людей, хоча знають, що в людях криється багато злоби і слабостей, а в світі, в житті, панує багато зла, гріхів, нещасть і терпінь.

Ернест Гемінґвей — то син народу, що створив могутню державу, не вузько національну, але територіяльну, як батьківщину численних націй і племен, тому той письменник у погляді на суспільні справи мав широкі горизонти і високий полет духа. Хоча Гемінґвей у молодості був хоробрим вояком і пережив три війни, він, як справжній американець, католик, плекав у своїй духовості прагнення гармонії між національним і вселюдським чинником у людських взаємовідносинах. Із творів Гемінґвея промовляє якась віра, що могутність, сила, розвиток і досконалість людини виявляються не тільки в самому насиллі, ненависті і в перемозі над слабшим, але і в перемозі над собою, в доброті й людяності. Основою світовідчування Гемінґвея був ідеалізм, було прагнення не самого життя, але і його якости, моральних цінностей та переконання, що найдосконалішою прикметою духового життя людини є любов.

„ОВИД" появляється щомісячно вже дванадцятий рік від 1949 р. і втішається популярністю серед читачів у всіх країнах побуту українців на чужині

В „ОВИДІ" співпрацює 150 діячів української культури з різних ділянок науки, літератури, мистецтва й громадсько-суспільного життя — „ОВИД" це випробуваний приятель української родини на чужині, бо „Овид" своїм багатим змістом створює атмосферу здорового оптимізму.

На бажання висилаємо показові примірники.

"OVYD-HORIZON"

2226 W. Chicago, Ave. — Chicago, Ill. — USA.

Леся Полісянка

Ці незабутні дні

Легенько рушає поїзд. Кладу на себе хресне знам'я. Благословлю в думці своїх діточок, врешті всіх дітей, які їдуть до Едмонтону. Тішуся разом з усіма. Жаль мені тих, які не могли поїхати з нами. Лину думкою до Вінніпеґу, де тепер йдуть останні приготування до великого дня, історичного в українському житті.

А тим часом у поїзді великий рух. В одному купе їде танцювальна група під назвою „Шумка". Личка дівчаток і хлопців веселі і щасливі. Інший вагон зайняли наші улюблені пластуни. Їхні прегарні пластові пісні не вмовкають. Бачу знайомих музиків, мистців та інших. Є багато наших фармерів. До мого чоловіка присівся старший господар. Говорять довгенько. Пізніше він звертається до мене.

— Не знаю, каже, що ви за одні, та бачу, що ваш чоловік щирий, то я йому своє серце відкрив. Мені, бачите, так чомусь радісно, неначе оце я свячене на Великдень везу в церкву святити. Кожному цього сказати не смію, бо багато людей тепер покалічених. Як їм серце своє відкрити? У нас на фармах то ще й пісню свою почуєш, та вже рідко. А місто вже цього не знає. Я їхав веселий, та не дуже. Думаю, воно і так пропаще. Але дивіться, каже тремтячим голосом, дивіться на них. Ви лише послухайте. Таж вони краще співають від того соловейка, що то щебетав на бузку під вікном. Бігме краще. То вони зробили мене таким щасливим, що мені день цей Великоднем видався.

Старенький замовк, а сльози спливали по його слабому обличчі.

— Не гнівайтеся, що оце я Вам нацабанив бо-зна-що.. Старий я вже і багацько довелося пережити. Канади мені не треба було, та польська поліція примусила сюди приїхати. Та добрий Господь нагороду мені дав: пам'ятник нашого дорогого батька побачити. Та ще защебетали рідною мовою до мене, старого, і радість мені велику вчинили. Не гнівайтесь, але цього було так багато, що здавалось серце замале. То я тієї радости вам трохи дав. Не гнівайтесь.

Відійшов на задню лавку, сів та сидів непорушно, потонувши у свої думи.

У нашому вагоні, що ми його назвали „пластовою оселею", довго аж поза північ велися балачки та дискусії. Але добрий сон таки загостив і постулював повіки юним пластунам, виховникам та всім.

Сидіти нам було вигідно і я також готовилася до сну. Але слова старенького, незнайомого господаря мене зворушили до глибини душі і сон не приходив. Я пригадала собі, як одного разу, ще на Поліссі, прибіг до нас схвильований і переляканий церковний сторож. У тремтячих руках тримав „Кобзаря" і скорою мовою почав питати батька.

— Пан-отченьку? Що мені зробити з цією книжкою? Вже в нашого старости забрали календарі і „Кобзаря", а сина Гриця до арешту за це повели. Що мені робити?

Татко, не знаючи, що в Семена були чотири хлопчики, та боючись за його долю, сказав без надуми:

— Спаліть та й по всьому.

Не забуду ніколи обличчя Семена. На ньому зник страх, а відбилось якесь здивуванння та обурення.

— Спалити цю книжку? — кажете. — А хлопцям що читатиму? А ви б спалили церковну книжку? Я не за це прийшов питати. Я не знаю, де її безпечно заховати, щоб, бува, де дощ не замочив. Може б у церкві заховати?

Так і зробили.

Вернувшися до хати, татко сказав: „А нашому роду не буде переводу".

А ось ми тепер їдемо в спеціяльно приділених для нас поїздах, вигідно і без найменшого страху, поклонитися нашому пробудителеві.

Ранішнє сонечко ще не встигло усміхнутись своїм ласкавим, теплим промінням, як у поїзді все ожило. Мене питається чоловік, як спалось.

— Не знаю. Спалось, чи лише дрімалось, мріялось.

Чоловік жартома каже, що це я його берегла, щоб бува хто не вкрав. Сміємося всі. Дехто докидає свої жарти і так у гарній, дружній атмосфері доїжджаємо до Вінніпеґу.

Незабутні дні, субота і неділя, 8. і 9. липня. Турбує мене трохи те, що молодь не виспана, перевтомлена дорогою, не попишеться як слід на „арені". Але на превелику нашу радість

уся програма вийшла незвичайно гарно. Виступ молоді зворушив навіть тих, які йшли з цікавости лише, які, як то кажуть, були випрані хемічно з усяких патріотичних почувань.

На голос сурми на арену вийшла наша дорога молодь. Вийшла стрункими рядами, несучи прапори. Наперед ішов СУМ, за ним Пласт.

Вступне слово виголосив П. Крип'якевич від КУК. Оркестра з Чікаґа виконала „Заповіт". Все це виконано якось так гарно, так добре підготовано, що настрій у публіки зробився гарний, святочний.

За мною сидить подружжя. — Багато їх, — шепче жінка.

— Кого? — перепитує чоловік.

— Пластунів — відповідає. — Дивись. Мабуть, більше, ніж п'ять сотень.

— Тихо — шепче чоловік. Вириває ться глибоке зідхання в жінки.

А тим часом на сцену, взявшись за ручки, йдуть діточки. Їх дуже багато. Це рідношкільна молодь Вінніпеґу. Минає найменше 20 хвилин, поки вони в найбільшому порядку і без найменшого замішання уставились на сцені. Яких великих зусиль мусіли доложити рідношкільні вчителі й дириґенти, може оцінити лише той, хто колинебудь дириґував збірним хором, зокрема дитячим. Дуже добру доповідь виголосив шістнадцятилітній пластун О. Кандиба. Молодь сходить із сцени.

А за хвилину на арені не жито хвилює, заквітчане маками та волошками синіми; не озеро, розгойдане легеньким вітерцем. Це кількасот юних пластунок виконує прегарно підготовані вправи віночками. Не вчилися вони всі разом, не підготовлялися в одній станиці. А тепер напричуд гарно, без найменшої помилки, виконують гармонійно вправи і чарують глядачів.

— Боже мій, Боже — якось дуже тужно шепче за мною жінка.

— Цить — шепче злющо чоловік.

Ще не встигли налюбуватися прегарним виступом пластунок, як на арену стрункими рядами вмашерували пластуни з палицями. Вони, неначе мурашки, миттю, без найменшої метушні, чи неладу, збудували з палиць і шнурів вежу, яку підняли в одну мить вгору і з якої звисали на маленьких прапорцях вибрані слова Т. Шевченка: „Моліться Богу". „Згадуйте один другого". „Свою Україну любіть" цьогорічне гасло виховної праці Пласту.

Всі танцювальні групи виконали напричуд гарно свої танки, зокрема едмонтонська „Шумка" з солістом Т. Семчуком. Мені довелось чути декілька критичних завваг, мовляв, забагато змін кроків, яких у нас нема. Словом, забагато прикрас і танки затрачують через те свій народний стиль. Моя ж думка цілком інша. Хібаж, як композитор творить на народних мотивах симфонію, то вона затрачує свій стиль? Навпаки, народні мотиви виступають тоді ще виразніше.

Все, що дотепер ми бачили, було гарне і добре виконане. На арені знову пластунки в народних одягах, під звуки купальних пісень виводять хороводи. Вони сплітались ґірляндами, то знову схилялись, неначе від подуву легенького вітру, вправо чи вліво, а при тому в сяйві рефлекторів робили просто незабутнє, казкове враження. Здавалось, що сходяче сонце освічує якихось богинь, то знову заходяче сонечко кидає останнє проміння любим з'явам, то місячне сяйво освічує поляну фей. За спиною чую ридання жінки.

— Чого хникаєш? Що тебе знову пече? — шепче чоловік.

— Сльози, сльози — хлипаючи каже жінка, — сльози печуть. Коби вони і тебе так пекли. За наживою, за грішми дітей загубив.

— Мовчи, бо піду.

— І я піду, муки цієї не витримаю.

Боюсь оглянутися, боюся доторкнути чужого болю.

Промовляє міністер Старчевський. Свою промову переплітає англійською мовою. Він пригадує, що в Канаді молодь має свободу. Тож не марнуймо цього найбільшого дару. За ним промовляє І. Іванчук, як речник КУК.

Збірний хор під дириґентурою Ю. Гнатюка відспівав дві пісні до слів Т. Шевченка. Приємним для ока був теж виступ молоді СУМ-у із смолоскипами, яка уставилась у вилі тризуба.

Оркестра з Чікаґа під батутою І. Барабаша виконала його три композиції і ввесь час приграваля до виступів та маршів молоді.

Був це великий день, повний глибоких переживань. Усі були задоволені та щасливі. А була це година 11-та вечора. Святкування ж почалося о год. 11-ій рано, коли то організації українських ветеранів, по відслуженні панахиди о. д-ром Савчуком, біля пам'ятника незнаного вояка зложили вінок.

А рано, в неділю, 9. липня, перед престолами Всевишнього божественні Літургії служились за долю і волю українського народу та благодарні мольби неслись до Господа за

цей великий день. Відправлено і панахиди за спокій душі Тараса. В катедрі св. Трійці відправляв митрополит Іларіон у сослуженні єпископа Андрія і духовенства; в катедрі св. Володимира і Ольги митрополит Максим, у церкві св. Андрія єпископ Андрій (Роборецький). В усіх трьох церквах були пластуни і молодь СУМ-у в одностроях. Хоча не дзвонили дзвони, не кликали радісними тонами людей до церков, то все ж церкви були повні вірних.

Вже від год. 12-ої на площі св. Павла великий рух. Звідти бо має вирушити маніфестаційний похід під пам'ятник. Точно о год. 1,30 він довгою різнобарвною стрічкою повагом почав посуватися в напрямі парляменту. На чолі походу в чорних лімузинах їхали: прем'єр Канади Дж. Діфенбейкер, ґувернер Манітоби Е. Виллис, прем'єр Манітоби Д. Роблин, міністер Старчевський, українські владики, члени президії КУК та представники українських організацій. За автами йшов похід. На чолі походу хорунжі несли прапори українські, канадійські та різних організацій. За прапорами частини українських комбатантів, далі СУМ і Пласт, а за ними багатотисячні маси народу. Всі учасники йшли окремо під написами своїх провінцій. Дріботіли маленькими ніжками діточки, ішли старі дідусі й бабусі, ішов нарід. На обличчях усіх горде зворушення. Пригравали три оркестри: українська з Чікаґа, з Сен Бонифас і шотляндських дударів з Вінніпеґу. Маси народу ішли теж хідниками, а безліч світливців фільмували безнастанно похід.

Пам'ятник чотирикутником окружили українські ветерани, далі стояла зорганізована молодь, а за нею тисячні маси народу. В середині чотирикутника сиділи достойні гості. Маленькі діточки в народній ноші, розсівшись вигідно на шовковій травичці, творили неначе віночок у підніжжі пам'ятника, що був закритий прапорами. Програму відкрив Р. Брик. Президент КУК о. д-р Кушнір розпочав свято своєю цікавою промовою. Підкреслив, що на пам'ятник добровільно зложили українці Канади 160,000 долярів, а імена всіх жертводавців вмуровані в металевій скриньці у підніжжі пам'ятника. Багатотисячні маси народу стояли тихо, задивлені в промовця Д. Роблина, гостинного господаря, прем'єра Манітоби. Говорив він недовго, але його промова була сполучена з дарунком. Він офіційно заявив, що українська мова буде введена від вересня 1962 р. як повноправний предмет навчання в школах. А коли зацитував українською мовою „Учітеся, брати мої", то бурхливим оплескам не було кінця.

Достойний Дж. Діфенбейкер відслонив пам'ятник. Стояв на струнко, коли оркестра грала, а хор і тисячні маси співали „Заповіт". Сльози зворушення, сльози щастя плили по

Укаїнська духова оркестра з Чікаго під Пам'ятником Тараса Шевченка у Вінніпезі

обличчях. Глибокі зідхання виривалися з грудей учасників свята. Прем'єр Канади назвав Т. Шевченка носієм слова Божого та порівняв його творчість із творчістю поета Бернса. Але твори Шевченка не є вже тільки власністю української нації; вони належать до скарбниці цілого людства. Ідеї, що їх голосив Шевченко, жив ними і терпів за них, себто воля людини і народів, такі ж гостроактуальні тепер у цілому світі, як були 100 років тому в Україні. І в тому велич Шевченка.

Митрополит Іларіон назвав пам'ятник Шевченка символом єдности українського народу. Поблагословив пам'ятник та проспівав „Вічная пам'ять". Митрополит Максим заявив, що Москва пробує накинути нам фальшивого Шевченка, та український народ його таким не прийме. Пласт і СУМ дофілядою перед пам'ятником закінчили акт відслонення.

Високомистецьку академію в Міській Авдиторії, заповненій до останнього місця, не всі могли належно сприйняти, бо була страшна спека й духота.А шкода, бож там виступали найкращі наші мистці: музики, співаки,рецитатори, збірний мішаний хор Вінніпеґу з солістами, симфонічна оркестра, оперний співак М. Скала-Старицький, режисер і актор Йосип Гірняк, композитор і диригент Я. Барнич, а композитор Л. Туркевич диригував симфонічною оркестрою.

Промовляв ґувернер Е. Виллис і ред. Сирник. Відспіванням. під звуки симфонічної оркестри, хорами обох гімнів, українського і канадійського, закінчено академію.

Вертаємось автобусом утомлені і таки ненадто щасливі, бо не могли насолоджуватися по-мистецьки виконаною програмою через якусь просто нестерпну спеку. До нас підходить один наш знайомий. Питається, як випала академія. Оповідаємо.

— А я залишилася біля пам'ятника. Якийсь старенький чоловік підійшов до пам'ятника, обняв його. поцілував і заплакав з радости.

На бенкеті ми не були, бо не стало квитків. Та це не важне. Важна історична промова прем'єра Канади Дж. Діфенбейкера. „Будьте сиренами, які перестерігають світ перед небезпекою заспокоєння. самозадоволення та сповилної безпеки в час. коли світ стоїть під загрозою міжнародного комунізму". Прем'єр Канади пригадав теж. як Хрущов засуджував в Об'єднаних Націях колоніялізм. забуваючи. що СССР під сучасну пору є саме найбільшою в світі колоніяльною імперією.

„Якже ж він пристосовує це до України? І до Мадярщини, Латвії, Естонії, Литви, та інших країн під пануванням Совєтів. Чому він заперечує їм свобідно установити уряди, що їх вони мають право вимагати? Треба постійно пригадувати це Хрущову. І я кажу п. Хрущову: Дайте Україні та іншим поневоленим країнам право свобідними виборами установити такі уряди, яких бажає собі народ. Багато західних держав дали волю колоніям по останній війні, але ніодну не звільнив СССР. Мадярщина пробувала, але її змагання до волі втоплено в морі крови. Останній приклад був у п'ятницю, коли то СССР унеможливив своїм ветом британську резолюцію про те, що рада безпеки Об'єднаних Націй ґарантує незалежність Кувейт."

Отже, важна ця історична промова прем'єра Канади ще й тому, що саме на бенкеті з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові і 70-річчя поселення українців у Канаді він заторкнув найважливіші проблеми світової політики.

Текст промови Дж. Діфенбейкера друкуємо, як важливий історичний документ, на іншому місці нашого журналу англійською мовою.

Крім того відбулась спільна сесія ВУАН та НТШ в парляменті з трьома доповідями: д-ра Я. Падоха, проф. д-ра Є. Вертипороха та проф. Килимника, а також виставка творів Шевченка в публічній бібліотеці Вінніпеґу.

Лишаємо дітей у пластовому таборі, про який варто б написати окремий репортаж. Вертаємось додому поїздом. Ритмічно стукотять колеса поїзду і заколисують до сну. Перед очима мрій, неначе на екрані, пересуваються картини великих пережитих подій. Вчуваються слова старенького господаря, „Канади мені не треба було", чую трагічне „Боже мій, Боже" жінки, що сиділа позад мене. Зажмурюю очі і хочу лише чути одноманітній стукіт коліс, але замість того вчувається мені:

„Поховайте та вставайте. Поховайте та вставайте ". Старенький чоловік, нещасна жінка. — все це зникає. І чую лише без кінця: Вставайте. вставайте. Бачу інтеліґентне обличчя Шевченка з пам'ятника. Все зникає. Засипляю твердим сном.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ О
ЧИТАЙТЕ В
ПОШИРЮЙТЕ И
„О В И Д"

J. G. DIEFENBAKER SPEAKS ABOUT UKRAINE

Canada's Prime Minister, J. G. Diefenbaker, unveiling the monument of the Ukrainian poet, Taras Shevchenko, in Winnipeg, Manitoba

NOTES OF SPEECH BY THE PRIME MINISTER, THE RIGHT HONOURABLE JOHN G. DIEFENBAKER, Q. C., M. P., ON THE ANNIVERSARY OF THE UKRAINIAN CANADIAN SETTLEMENT IN CANADA AND COMMEMORATION TO TARAS SHEVCHENKO, WINNIPEG, MANITOBA, JULY 9th, 1961

The event we are celebrating today is much more than an anniversary of Ukrainian settlement in Canada. It is a significant event in the history of Canadian nationhood.

Seventy years ago a letter reached the old Ukrainian village of NEBILIV from the young province of Manitoba in the far-away Canadian West. We shall never know what strange combination of influences, human and divine, physical and spiritual, fanned the small spark which the reading of that letter ignited in the mind of Ivan Pillipiw into the glory of the contribution of the men and women of the Ukraine to Canadian nationhood

and nationality. He came to Star, a small hamlet in Alberta, which was the cradle of Ukrainian settlement in the West. It was in the Beaver Creek district near Bruderheim, forty miles west of Edmonton, to which family after family from NEBILIV had followed Ivan Pillipiw and his family.

In 1891 Ivan Pillipiw and his neighbour Wasyl Eleniak arrived in this city, lone and lonely forerunners of what is today the fourth largest element in Canadian nationality — the 500,000 Canadians who claim descent from the Ukraine, who have become part of the very fabric of Canadianism.

If any doubt that statement, let him try to imagine the garden of Canadianism without its rich undertones and brilliant overtones of the flowers of the Ukraine that are to be seen in every part of the garden in each of our ten provinces.

I liken Canada to a garden in this respect because it fits the picture as I see it so much better than most other metaphors. A mosaic is a static thing with each element separate and divided from the others. Canada is not that kind of country. Neither is it a "melting pot" in which the individuality of each element is destroyed in order to produce a new and totally different element.

It is rather a garden into which have been transplanted the hardiest and brightest flowers from many lands, each retaining in its new environment the best of the qualities for which it was loved and prized in its native land. Yet each adapts itself to the new soil and climate, meanwhile blending its beauty with that of its new neighbours to create a new and different garden.

Just as a Canadian garden is different from an English garden, and a prairie garden is different from a British Columbia garden, so Canada, not in its elements, but in its special blend of many elements, differs from any other country in the world and thus asserts a vibrant Canadian nationhood.

There are gathered here a few of the many Canadians whose lives and achievements remind us of the vigour of this new nationality. It would be unwise to single out even a few because it would involve the hopeless task of selecting one or two, at the most, of the leaders in the Canadian professional, political, business and rural life.

Here are gathered representatives of the early settlers. Their success was of a kind that cannot be measured in terms of money, or university degrees, or scientific, or cultural achievements. They were successful without knowledge of the language and specialized skills of the new country; without implements, tools or capital; with most elementary educational facilities or the spiritual sustenance for their own churches, they took root upon a soil that was usually far from the best, where there were hills, valleys and bluffs, and indeed often already rejected by others. On that soil, they established pioneer homesteads and cultural communities.

The hardships of those early years can only be fully realized by those who saw and experienced them at first hand. I came to the West when the early settlers of the Ukrainian and many other races were showing the indomitable courage, persistence and endurance that is today legendary.

The brave Ukrainian womenfolk deserve special mention. They not only helped to clear the bush and plough the fields, but also wove their own cloth, symbolizing as they intertwined the thread of the warp with the thread of the woof, the role they and their menfolk and children were playing in the creation of a new Canadianism.

Canadians of Ukrainian descent have become an essential part of the fabric of Canadianism which has developed over these same seventy years that we recall on this occasion. It is a Canadianism which, while upholding the Constitutional rights of the British and French in their entirety, is a blend in terms of full equality of many racial and national stocks, fused by a common geography, economy, standard of living and social and political institutions, Canadian in their development if not in origin; Canadian in their application to every citizen regardless of race, creed or social status.

I can think of no better proof of the reality of the influence of Ukrainian tradition in the Canadian fabric than the part played by Canadians of Ukrainian origin in Canadian public life. Every race and nation seems to have its own special genius.

If I were asked to define the Ukrainian genius in terms of Canadian experience, I would most certainly relate it to participation in public affairs. I speak not only of the limited area of public life we call politics, but also many other spheres of public service including the field of education and the noble profession of teaching.

To play a vital role in the making and administering of laws at every level of government and in the guidance of young people in their formative years constitutes a superlative degree — a contribution to the very soul of nationhood. I need prove to none in this audience the extent of Canadian leadership in these

The Right Honourable J. G. Diefenbaker (center) and the Honourable D. Roblin, Prime Minister of Manitoba, conversing with the President of the Committee of Canadian Ukrainians, Very Rev. Dr. V. Kushnir

fields which has been contributed by Canadians of Ukrainian origin.

In 1913, a clear statement of Ukrainian Canadian credo was embodied in a Resolution at a meeting at Chipman in the first pioneer homeland of Ukrainian Canadians. It read:

> *Resolved, that, while we are proud of the country of our birth, and desire to keep before us its highest ideals, we recognize that in this, our adopted country, we citizens are accorded all the rights and privileges of Canadian citizenship and that we believe it to be our duty to work in harmony with all our fellow citizens to build up a united and prosperous nation without distinction of race and creed."*

Since that time no less than 64 representatives of the Ukrainian tradition in Canada have become members of Canadian Parliaments and Legislatures, both federally and provincially.

I would mention Michael Luchkovich, the first Member of the House of Commons of Ukrainian origin, and the Honourable Michael Starr, the first Privy Councillor; Honourable John Yaremko; the Honourable A. Kuziak, and there are many others who have distinguished and are distinguishing themselves and their heritage in the public life of this country.

Two have become Senators — the Honourable William Wall of this city and the Honourable John Hnatyshyn — the latter a perfect example of the Ukrainian pioneer spirit in that he was born in the Ukraine, raised on a Saskatchewan farm, became a country school teacher and took an active part in politics and his chosen profession — the law.

From the earliest days, the pioneer Ukrainian settlers held the teaching profession in special regard. The reasons for that are well know to all here. I have mentioned the cultural attainments of the old Kingdom of Kiew of a thousand years ago. The culture of the Ukraine has, more perhaps than anything else, kept alive the spirit of Ukrainian love of freedom and liberty which today shines more brightly than at any time in its history.

The love of letters, so instinctive in all who have been nurtured in the Ukrainian tradition, has been carried over to the new land in most remarkable fashion. I saw the other day an estimate that since the days of the first pioneers some 130 Ukrainian language periodicals have been published in Canada. All have not of course continued to this day — with the number being some thirty today — by far the highest in any language other than English and French.

The Ukrainian has made an impressive contribution to agriculture. I refer particularly to Red Fife Wheat, originally from the rich soil of the Ukrainian homeland from which Marquis and most other successful strains have been produced.

In the past ten years, Canadian farmers of Ukrainian origin have won many international awards for grain products. Hardly a year passes but some new name is added to the list of those who have achieved great things in farming.

The relatively high proportion of Canadian agricultural scientists of national and international renown has often been noted. Mention need only be made of such names as Pavlychenko, Cherewyk, Hlynka, to indicate the stature that has been attained.

The history of the Ukraine is one of the longest and most stirring epics in the long story of the fight of a people for ethnic survival, self-determination and individual liberty...

People of British and French origin are inclined to forget at times that the battle for individual and group liberties has been won and lost many times in many lands. In Britain and France, and indeed in Canada and the United States, progress toward national sovereignty and individual rights under the rule of law has generally been a steady progress in one direction.

In other countries of which the Ukraine is one of the supreme examples, freedom, both national and individual, has been a fitful thing to be enjoyed and rejoiced in for a short time, only to be snatched away and lost for years, even for centuries. It is for this reason, perhaps, that Ukrainians can claim precedent as the world's most persistent fighters for freedom. The harsh yoke of the Tartar, Turk, Pole, Muskovite, and Austrian conquerors failed to crush the spirit of the Ukraine. Every device of suppression and extermination of nationhood was directed toward this end for century after century with only one result — the continued survival and revival of the flame of freedom in the hearts of the people of the Ukraine — today, in spite of all persecutions and extermination attempts, numbering well over forty million.

As I read this thrilling and often heartrending story, I wonder how the Ukrainian race and nation has survived. There is no simple answer, but in the long historic background there is the hand of a Divine Providence preserving an amazing people for eventual deliverance and restoration to their rightful place among the nations of the world. If I did not be-

lieve that, I would not believe that the establishment of Ukrainian nationhood according to the freely expressed wishes of the Ukrainian people will take place in God's good time.

The road to Freedom for the Ukraine has been one of advance by uncertain and faltering steps. Emperor Yaroslav ushered in a Golden Age in the year 1019 A. D. After the Tartar invasion, the Western Ukraine rose again under King Daniel of Galicia to commence that long struggle crowned with success for a few short years in the Western Ukrainian Republic of Galicia and Bukovina of 1918 and the Ukrainian National Republic with which it was united until the curtain fell again on on Ukrainian independence. From those days dates the Ukrainian Declaration of Independence of January 22nd, 1918 — a date never to be forgotten by Ukrainians everywhere — a date to be laid forever on the conscience of the Free World.

When will freedom come? Professor Paul Yuzyk of the University of Manitoba, who has done so much for the cause of Ukrainian culture and nationalism has written these words:

"The solution of the Ukrainian problem is bound up with the collapse of the Communist dictatorship in Russia and the ultimate triumph of liberty and democracy on the other side of the Iron Curtain".

Here in Canada, half a million Canadians of Ukrainian origin enjoy the rights and privileges of Freedom and Democracy. In this, I know, you find satisfaction and happiness, but it is always tinged with a fierce sadness because of the plight of those of your blood who are oppressed and persecuted for their love of liberty. It is to your great credit that one of the tasks you have set yourselves is to keep sirens sounding to warn the nations of the dangers of appeasement, complacency or false security in the face of the monster menace of International Communism.

The meeting in Vienna early in June of President Kennedy and Mr. Khrushchov showed that the Soviet attitude on all the major international problems is unbending.

No one expected a reversal of Soviet policy. The free nations have learned from long experience to be realistic in dealing with the Communists. But there was a widespread hope that

J. G. Diefenbaker and the Minister of Labor the Honourable Michael Starr with their wives at the ceremony.

Mr. Khrushchov, who has talked so much about peace, might at least on this occasion show a willingness to compromise.

Let as look at the record:

(1) In Laos the Communists profess to be supporting neutrality and independence but in fact are making it difficult for the International Supervisory Commission to secure those objectives.

(2) Three years of work on a Treaty designed to end the testing of nuclear weapons has apparently come to nothing because the Soviet Union refuses to allow an effective system for inspecting possible violations.

(3) The Soviet leaders have recently adopted a new principle of a three-headed administration which they are seeking to establish in all international bodies in which they are participating. This principle is put forward in the form of a demand that the three main groups of nations in the world — Western, Communist bloc and neutral countries — should have equal representation and that they should agree on all courses of action.

Consider what this means. It means that the Soviet Union cannot tolerate the idea of an impartial international civil service. It means that there is a Soviet threat to the effective existence of the United Nations. It means that the Soviet Union has put itself deliberately into a position to assert its veto on any form of international action that might not be to its liking.

Because of this new Soviet approach, the outlook for progress on disarmament is discouraging, although bilateral talks between the United States and U. S. S. R. have taken place in Washington and further talks are in prospect.

On disarmament the Canadian Government has played a prominent role and the Secretary of State for External Affairs has not ceased to advocate keeping the way open for serious negotiation. These efforts will not be discontinued.

Nevertheless, it must not be forgotten that the problem of disarmament has defied solution down through the centuries, and that there can never be effective disarmament in the absence of mutual trust and agreed measures of inspection. The Communist leaders, by their suspicion of Western motives, and by their thirst for world supremacy, are making a mockery of the hopes of mutual trust. By their intransigence they have stifled the chances of agreement on measures of inspection either with regard to nuclear weapons testing or in the more general field of disarmament.

In these circumstances, I believe in the necessity for unremitting concentration on Western defence and Western unity and co-operation in the political and economic fields.

The need for Western co-operation is apparent in view of the situation in Berlin. In the past three years Mr. Khrushchow has issued many dire warnings about Berlin, but this time it appears that he intends to precipitate a political crisis. He says that he intends to sign a Peace Treaty with East Germany before the end of this year.

The Soviet leaders should not underestimate the determination of the West to maintain the freedom of the people of West Berlin. Marxist doctrine teaches that the forces of history are on the side of the Communists. This gives them feeling of confidence which could lead them to unwise courses.

For the West it will be of paramount importance to avoid the pitfalls both of weakness and unreasonable rigidity. We need to be strong and unhesitating in our defence of essential Western right and obligations. We need at the sametime to maintain a calm judgment so that we will not overlook possibilities of compromise which without amounting to appeasement might nonetheless contribute to peace.

Those who have lived through two terrible world wars are acutely conscious of one important fact. It is that neither of those wars might have started had the aggressors known the real strength and the will to resist of those they sought to conquer and enslave.

We must not forget this important lesson of the past. In this age when mankind has a greater capacity than ever before to destroy himself, the only guarantee of peace in the absence of an acceptable worldwide disarmament agreement, is found in the manifest determination of free countries to unite their defence efforts in a common front as a warning of the disastrous consequences which will befall an agressor.

In these days there is no room for neutralism. It is not a time for separating ourselves from our partners. Canada's policy is to work in concert with its friends and allies for the preservation of peace and security in freedom. This policy is soundly based on Canadian consideratons, Canadian values, and Canadian interests, the greatest of which apart from freedom itself is peace.

At the United Nations last September Mr. Khrushchov dealt with colonialism. He con-

demned foreign yokes and colonial bondage, conveniently forgetting that the U. S. S. R. is the greatest colonial power in the world today. Mr. Khrushchov at the United Nations used these words:

> *"It has been and always will be our stand that the peoples of Africa, like those of other continents striving for their liberation from the colonial yoke, should establish order in their countries of their own will and choice..."*

Mr. Khrushchov stated later:

> *„Complete and final elimination of the colonial regime in all its forms and manifestations has been prompted by the entire course of the world history in the last decades ..."*

How does he apply that to the Ukraine? And to Hungary, Latvia, Estonia and Lituania and other countries under Soviet domination? Why does he deny them free choice to determine the kind of governements they have the right to ask for?

He should be constantly reminded of these statements he made at the United Nations — that subjugated nations should have the right to achieve their destiny by their own will and choice. I say to Mr. Khrushchov, give the Ukraine and the other subjugated countries the right to free elections to determine the kind of government the people desire.

Since 1945 many of the nations that are now independent autonomous nations and members of the United Nations were formerly colonies of either the United Kingdom or France, and since the war fourteen colonies, protectorates and the like, comprising 500 million people within the Commonwealth, have achieved independnce, as have seventeen colonial areas been given their freedom by the Republic of France.

None of the post-war colonies of the U.S.S.R. has been freed. Hungary tried.

The latest example of Soviet obstructionism occured on Friday when the Soviet Union in the Security Council, by means of its veto, prevented the adoption of a British resolution that the United Nations Security Council should guarantee the independence of Kuwait.

The U. S. S. R., the leading agent of colonial subjugation in the modern world, continues to pose as the advocate and champion of the emerging peoples of Asia, Africa and Latin America. In this way the Communists extend their influence and domination.

Sixth Ukrainian - Canadian Congress, held in Winnipeg in 1959, at which the decision to erect a monument to Shevchenko was made and approved

THE DEFINITIVE, FOURTEEN-VOLUME EDITION OF SHEVCHENKO'S WORKS, PUBLISHED IN CHICAGO, ILL., U.S.A.

The publication of the complete works of Taras Shevchenko, undertaken by the Mykola Denysiuk Publishing Company in Chicago, is one of the many contributions by Americans of Ukrainian descent to the observance of the 100th anniversary of the death of the great Ukrainian poet and humanist and is a wholly praiseworthy and admirable undertaking.

From the technical point of view, the Shevchenko edition makes an excellent impression: it is printed on good paper and is bound in cloth, adorned with an artistic vignette. The edition is unmistakably an admirable contribution to the 100th anniversary of the death of the Ukrainian poet-laureate. It will not only be an adornment to every library, but a most valuable addition to Ukrainian collections in all Slavic libraries in the United States and in other free countries.

"THE UKRAINIAN QUARTERLY" № I. SPRING, 1961.

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

І. Витанович

Андрій Палій (1893—1961)

Відійшов Андрій Палій так, як це буває з великими мистцями, яким важко жити по втраті своїх творів, — вони не можуть їх повторювати та ще й у змінених обставинах.

Тихо згас 10. травня цього року в далекому Едмонтоні, куди вибрався з Торонта шукати праці. ...

Голосна була творчість Покійного між двома світовими війнами в Західній Україні. Гордо записана вона в історії визвольних змагань українського народу тієї доби на вужчому терені його землі.

Сл. п. Андрій Палій

З глибоким смутком прийняли болючу вістку всі, що знали Покійного й пам'ятають його молодість, славні роки будівництва західньої української кооперації й найбільш динамічного її сектора, кооперативного молочарства, об'єднаного в "Маслосоюзі."

І по цей бік і по той бік — може й глибше там на Рідних Землях — сумують і згадують діяльність покійного інженера А. Палія, директора „Маслосоюзу", його побратими й співробітники, всі сучасники-свідки його змагань і чесної праці.

Бо не в самих лише цифрах господарських досягнень історичне значення тієї громадсько-економічної організації, яку творив і нею керував сл. п. А. Палій. Значення її було передусім у розбудженні моральних сил і амбіцій широких мас західніх українців, — не лише селянства, яке двигнулося до самооборони й господарського поступу, але й принишклого міського українського населення та всього громадянства.

Пригадуємо, з якими почуваннями радости зустрічали ми на вулицях Львова й інших західньоукраїнських міст перші фірмові авта "Маслосоюзу", з українськими написами і знаком чотирилистої конюшини!

Щораз ширші, щораз модерніші промислові встаткування підприємств "Маслосоюзу" й його підбудов — у Львові, в Стрию, в 27 віллілах по більших містах, у експортовій експозитурі на Шлезьку (в Катовицях і Бельску), мережа 57-ох стилевих, чистеньких крамниць „Маслосоюзу", яких не повстидалися б й великі міста багатих народів, — завойовували ринки українських і чужих міст.

Змобілізовані в солідарній співпраці "малі діла" щоденного труду, окрилені великими

прагненнями широких мас українського селянства й трудової української інтелігенції — його амбітних снів — поширювали славу й пошану для плодів праці й творчости українського села вдома й далеко поза межами краю.

Заздрість сусідів, перешкоди польської влади ще тісніше об'єднували ряди кооперативного членства, зміцнювали довір'я до проводу рідного "Маслосоюзу", що став наче передовою заставою, а його назва наче бойовим гаслом твердих змагань західньоукраїнського громадянства між двома світовими війнами.

Одним із перших стояв у проводі тих змагань сл. п. А. Палій, ентузіяст і непересічний організатор тих "дрібних діл", спрямованих на Велику Мету!

Народився А. Палій 1893 р. в родині сільського ремісника в Товмаччині. Він знав зблизька недолю західньоукраїнського села й містечка, причини й наслідки його економічного визиску й соціяльного приниження, та знав і вірив в його високу мораль; як багато інших його ровесників, А. Палій переживав і з молодих літ приймав активну участь у національному ренесансі. 1914 р. здав матуру в Станиславові, гартував свою молодість на фронтах першої світової війни та мав щастя підіймати червону калину — воювати за свою відроджену державу 1917-1920 років.

По закінченні студій аґрономії на еміґрації в Чехословаччині повернувся А. Палій 1923 р. на рідні руїни до свого міста Станиславова. Треба було не лише відбудовувати матеріяльні руїни рідного краю; ще більше загрозливе було пригноблення західньоукраїнського громадянства з приводу невдачі його визвольних змагань та погроз і переслідувань окупанта.

Поверталися з різних сторін товариші-побратими з побоєвищ, з чужини, — молоді, відважні, загартовані, вперті,з вірою в непереможну правду, в свої сили, сповнені вояцьких чеснот, безмежної любови до народу, вірности воєнного побратимства. Вони не примирювалися з невдачами; вони знали їх глибші причини, бо побували в світі, чимало бачили й навчилися в ньому.

Змужнілі в боях „реальні ідеалісти" взялися за відбудову й двигнули нарід з матеріяльних руїн і, що важніше, з духового пригноблення.

1923 р. в місті Станиславові А. Палій з кількома місцевими інтелігентами — проф. Джерджом, інж. Дуткою, — з селянами — Остап'яком і Ф. Глумом, з товаришами, які теж привезли фахове знання з чужини, А. Мудриком і О. Лисом, створили Філію Молочарського Союзу (без порозуміння з передвоєнною централею, Крайовим Молочарським Союзом у Стрию, бо там був особливий терор і пригнічення: польське військо без суду розстріляло 1919 р. провідного оргнізатора українського кооперативного молочарства й ін. установ громадсько-економічної праці, о. О. Нижанківського).

Дослівно з частини відступленого стола в Філії Т-ва „Просвіта" в Станиславові почав цей „штаб" віднову й організацію кооперативного молочарства в краю, того, потім найбільш прикладного своїм ладом і розмахом, сектора західньоукраїнського кооперативного будівництва.

Скоро покликали обох Андріїв — Палія й Мудрика — до проводу відновленої централі в Стрию. Згодом оба вони розбудували Головну Агентуру „Маслосоюзу" у Львові.

Тоді, як дир. А. Мудрик займався більше внутрішніми справами й організував виробництво, дир. А. Палій керував зовнішніми справами. Покійному завдячує „Маслосоюз" головно розбудову торговельно - збутової ділянки централі й об'єднаної співпраці 136 районових молочарень (в 1938 р.) з густою сіткою збірень молока в краю.

Ділом і заслугою А. Палія було добування внутрішніх міських ринків для плодів праці українського селянина й наладнання експорту масла за кордон — до Німеччини, Англії, Палестини і ін.

Від 1928 р. стала посилюватися нагінка шовіністичної частини польського громадянства й польської адміністраційної влади на „Маслосоюз" і об'єднану кооперацію; повторювалися організовані напади. В проводі тієї нагінки взяли м. і. участь і два польські професори університету, В. Ґломбіньскі і Е. Ромер. З писаннями останнього й тенденційно добираними в них цифрами полемізував А. Палій і в окремій брошурі викрив зумисні помилки, цькування й неповажний підхід старого професора до правдивих цифр і порівнянь праці української молочарської кооперації та інших молочарських союзів у Польщі. Польський кооперативний закон із 1934 р. зупинив поширювання української кооперативної, в тому й молочарської, організації на північно-західні українські землі — зах. Волинь, Холмщину, Підляшшя. Незабаром новий молочарський закон спрямований був на наших землях передусім проти української молочарської кооперації.

Та солідарна постава здисциплінованого

членства й довір'я до проводу МС перемогли перешкоди; вони не припинили дальшого розвитку, ще й скріпили українську молочарську кооперацію, її організованість, членську вірність, її технічний поступ.

Безпосередньо перед другою світовою війною 136 районових молочарень об'єднували 205.250 членів, доставців молока; вони виробили в 1938 р. 3,250.000 кг. масла, з того 90% доставили для збуту за посередництвом своєї централі. На власних фондах мали районові молочарні кругло 3 міл. зл., 33% районових молочарень мали власні нові, модерно встатковані будинки й засоби виробництва. Власні фонди централі виносили коло 2 міл. зл., з того 1,5 міл. зл. в рухомому й нерухомому майні. Річний торг „Маслосоюзу" виносив кругло 15 міл. зл. і давав 1 міл. зл. річного доходу.

„Маслосоюз" мав модерно встатковані холодільні, лябораторію, допоміжні майстерні, транспортний парк, технічно - інсталяційний відділ, вів власну молочарську школу в Стрию (в часі війни другу у Львові), видавав журнал „Кооперативне Молочарство", для розведення расових штук худоби на терені своєї діяльности вів МС свою зародову обору сіментальських корів, фінансував працю суспільної аґрономії Т-ва „Сільський Господар" у краю, на кошти МС працювало в краю 19 ветеринарних лікарів, при Р.М. було зайнятих 64 аґрономічних інструкторів, в цілій молочарській кооперації працювало понад 3000 кваліфікованих молочарських техніків, кооперативних організаторів і адміністраторів.

В часі важкого лихоліття другої світової війни тільки завдяки самообороні в своїй молочарській кооперації українське населення могло встерегтися від більших втрат і репресій. (Коли до війни добровільна достава молока до українських кооператив виносила пересічно коло 1000 літрів від одної корови, то в часі війни, 1942 р., пересічна примусова достава дала тільки 171 літрів, в 1943 р. —258 літрів — зорганізовані не потерпіли за ці недоліки.)

Дякуючи поширеному й упорядкованому кооперативному молочарству приплив грошей на село не лише стимулював його загальний економічний і культурний поступ, але й допомагав розвантажувати його перенаселення, висилати більше молоді до шкіл і до міських призвань. Допомога з прибутків об'єднаної української молочарської кооперації підтримувала загально-громадські, національно-культурні, виховні й наукові потреби, політичні змагання й самооборону..

Розмах і свої прикладні успіхи українська молочарська кооперація в великій мірі завдячувала організаційному талантові й особистим прикметам провідного директора „Маслосоюзу" сл. п. А. Палія. Своєю працею, відданістю їй, творчим оптимізмом, характером, набутими вояцькими чеснотами, що їх все вважав обов'язковими і в громадській роботі, А. Палій добре впливав на своїх найближчих співробітників і з ними на все солідарно об'єднане членство.

Був сл. п. А. Палій довгі роки й членом Президії РСУК, Т-ва „Сільський Господар", головою комбатантської організації „Молода Громада" у Львові, членом Хліборобської Палати, любив Покійний спорт і патронував спортовим організаціям — „Сокола", „Карпатського Лещетарського Клюбу"; в часі другої світової війни, 1941 р., був членом Української Національної Ради, членом Військової Управи Української Дивізії, на еміґрації викладав кооперативне молочарство в Українському Технічно-Господарському Інституті.

Обирали А. Палія до проводів, в члени провідних громадських організацій, бо його було треба, бо вмів він погоджено працювати й організувати, вмів реальну працю підсилювати своїм захопленням. Покійний глибоко переживав свою творчу громадську працю, то й не легко йому було погодитися, перейти до порядку й спокою, коли її будівництво оберталося в руїни.

Не помагали й переконування близьких йому, що ніщо в світі не пропадає, особливо добро, що його Покійний стільки створив з любов'ю до Рідного Народу, та що воно має й досі та матиме ще свої добрі наслідки там на Рідних Землях і вічну пам'ять записану в історії визвольних змагань народу, що в них Андрій Палій стояв і трудився на чолі одного з їх важливих відтинків.

ВИЙШЛА З ДРУКУ
поема Олекси Бабія
„ПОВСТАНЦІ"
Книжка має 180 сторін.
Ціна одної книжки $1.75
Поему „Повстанці" можна купити:
Ukrainian Bookstore,
2315 CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL. USA.
Книгарні й кольпортери дістануть опуст.

Опера „Катерина" в Чікаго

Всі українські громади і організації прикладають великих зусиль, щоб достойно відзначити соті роковини смерти великого українського поета Тараса Шевченка.

Ми були свідками багатьох урочистих імпрез і концертів, влаштованих з нагоди цих святкувань на терені міста Чікаго.

Серед них вистава опери „Катерина" в суботу 6 травня в авдиторії Lane Technical High School заслуговує особливої уваги, якщо взяти до уваги той факт, що ми на еміґрації не маємо власного професійного театру, балету, опери.

Спілка Української Молоді Дітройту приклала надзвичайних зусиль, щоб підготовити виставу вищезгаданої опери. До театральної групи цієї Спілки були запрошені визначні мистці для виконання головних ролей. Оркестра була організована з членів тутешніх першорядних симфонічних оркестр.

Оперу „Катерина" написав музика-аматор Микола Аркас (1852—1909). Що уявляє собою цей твір з музичного боку? Для такої аналізи треба знати, які прикмети мусить мати музичний твір, що його ми називаємо оперою.

Опера (італ. „твір") це сценічний твір, в якому поезія, музика, спів, драматичне і сценічно-архітектурне мистецтво зливаються в одне ціле. Це є прикметою тих опер, які завоювали широкий світ.

Опера „Катерина" має багато вірних думок, гарних мелодій, але вони перебувають у, так би мовити, сирому вигляді. Автор не мав відповідної музичної освіти, і, може тому йому не вдалося перетворити ці мелодії в вищі музичні художні формування.

Увертюра дуже довга, її музичний матеріял слабо розвинений і логічно не пов'язаний з цілим твором. Опері бракує необхідних контрастів. Музика майже на протязі всіх трьох дій (за винятком танків) звучить одноманітно, меланхолія переважає, оркестрова партія дуже часто уявляє собою слабенький акомпаньямент.

Опера „Пікова дама" Чайковського має теж в основному меланхолійну тему, але Чайковський протиставляє їй жваві контрасти і знаходить відповідні звуки для характеристики духового стану кожного героя.

А музика в славетних творах Моцарта навіть без дієвих осіб всілякими музичними засобами малює перед нами все, що буде відбуватися.

Крім вищезгаданих недоліків, опера „Катерина" не має також ані таких музичних засобів, як "parlando" (музична розмова), ані речитативного, ані аріозного стилю.

Вистава опери „Катерина" пройшла в Чікаго на високому мистецькому рівні. Вже на початку відчувалося, що це була професійна вистава в найширшому розумінні цього слова.

Мирослав Скала-Старицький чудово виконав ролю Андрія не тільки з вокального боку, але також і з драматичного. Перед нами був справжній щирий парубок Андрій, який терпить через своє нещасливе кохання.

Наталка Копічук-Носенко була ідеальною артисткою в ролі Катерини. Вона, як і Скала-Старицький, має за собою першоклясну школу вокального і драматичного мистецтва. Її чудовий голос, її переконлива гра, зробили незабутнє враження на слухачів. Голос Н. Копічук-Носенко має надзвичайний тембр.

Вероніка Максимович (мати) і Лев Рейнарович (батько) дали нам незабутні образи батьків, які не можуть примиритися з нещасливою долею своєї доньки Катерини і через це безмірно терплять.

Спільною прикметою цієї чвірки головних виконавців є їхня прекрасна дикція.

І. Самокишин теж добре виконав ролю Івана-москаля, але цілком незрозумілим лишається факт, чому всі москалі, разом з Іваном, були занадто чорняві. Вони нагадували людей із Кавказу, в першу чергу грузинів. Також режисер дозволив на занадто велику драматизацію вже і без цього жалібних — другої і третьої — дій.

Хор дуже добре виконав гуртові сцени, танцюристи були теж на відповідному мистецькому рівні.

Оркестра під керівництвом дириґента Богдана Сарамага добре виконала своє завдання, хоча й мала обмежену кількість проб.

В цілому опера „Катерина" має для нас, українців, деяке значення, не зважаючи на її недоліки, бо вона була першою спробою створення опери не сюжет шевченківської поезії.

Олена Сидоренко

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ — ЦЕ

ТРИВКИЙ ПАМ'ЯТНИК

ШЕВЧЕНКІВСЬКОГО 1961 РОКУ В УКРАЇНСЬКІЙ РОДИНІ НА ЧУЖИНІ

Б. Гошовський

Повість про два світи

„Заля театру в китайській дільниці Нью-Йорку була заповнена по береги. Група акторів, спроваджена з Кантону, грала - співала кожного вечора китайські сценічні твори - опери. А коли з кінцем року директор театру, Білли Пен, проголошував висоту дефіциту, багатіші купці Чайна-тавн-у покривали його без будь-якого вагання — аджеж театр був для них гомоном батьківщини. Їх діти ходили до американських шкіл, говорили по-англійському, і поведінка їхня була така, як і всіх американських дітей. Батьки ж і матері, не маючи вищої освіти, не зуміли вияснити дітям, що таке Китай, впоювали їм тільки свідомість, що це їх власний край, що про нього не повинні забути. І ось тільки в театрі могло молоде покоління побачити і збагнути, що таке Китай. Тільки театр і магія сцени вичаровували та привертали до життя історію їх батьківщини і героїв древньої старини. Театр був єдиним місцем у китайській дільниці, яке втішалося куди кращим успіхом, як кіно. Батьки вели своїх дітей завчасу перед початком вистав у театр і залишалися там до пізньої пори. Гуторили з приятелями й сусідами, частували один одного солодощами, а коли занавіса підносилася вгору, всі сиділи наче зачаровані, з розмріянням слідкуючи за подіями з життя далеких предків.

Цього вечора грали „Му Лян", — п'єсу, яка оспівувала героїню з-перед тисячі років. Коли батько впав у бою, дочка Му Лян стала на його місце й на чолі армії врятувала від наїзника рідний край. Була це найулюбленіша п'єса і хоч постійно входила вона в репертуар кожного мандрівного ансамблю, громадяни китайської дільниці завжди приймали її з захопленням."

Такий початок повісти „Кінфолк" — „Поклик роду" (дослівно: родичі) американсько-китайської письменниці Перль Бак (Pearl S. Buck). В історії літератури вона фігурує як американська письменниця і такою себе вважає, але оспорювати її приналежність теж до китайської літератури було б таки недоречністю хочби з тієї тільки причини, що від п'яти місяців свого життя жила і виховувалася в Китаї разом з китайськими дітьми, товаришами забав, і почувалася майже китайкою, а найбільші й найкращі її твори — це широкі полотна про Китай, життя-буття китайського села і міста.

Народженням американка, але прадіди її були голляндського походження, які осіли в Америці, втікаючи від релігійних переслідувань, що з особливою силою розгорнулися були тоді в Голляндії. Батько її опинився як місіонар у Китаї, а в 1892 році виїхав з дружиною на річну відпустку до Європи і Америки. І того ж року, дня 26 червня, в домі дідів в Hillsboro, Вірдж. ЗДА, народилася їм донечка – майбутня письменниця. Коли мала п'ять місяців, батьки забрали її до Китаю, де й виростала в атмосфері того зовсім відмінного від Америки світу. І тільки релігійна окремішність, родинні традиції, заслухані спогади й оповідання, головно матері, — все це розбуджувало зацікавлення, а й тягу до західнього світу, але не послабило глибокого духового зв'язку із Сходом.

Після закінчення англійської школи в Китаї виїхала в 1910 році на студії до ЗДА, але передтим, по дорозі була в Росії і пізнала Європу — Польщу, Німеччину, Голляндію — країну прадідів, Англію, Швайцарію. В зустрічі з Америкою була докраю вражена: її вразливу і шляхетну душу боліла незрозуміла їй байдужість цієї нової країни до всього світу поза нею, до життя й долі інших народів і людей. У своїй книзі спогадів вона й пише про це:

"Одної речі я не могла і досі не можу зрозуміти — отієї дивовижної відсутности будь-якого зацікавлення американців іншими країнами й народами. На моє велике здивування,яке й досі мене не покидає, ніхто в коледжі ніколи не спитав мене про Китай, про життя китайського народу. Так само ніхто не спитав мене в моїй американській родині про те, а й мій батько, коли прибув з відвідинами до Америки після півстоліття перебування в Китаї, не почув ніодного запиту про народ, якому дав він увесь труд свого життя. І коли я згодом після багатьох років знову прибула до Америки, ствердила й далі цей самий брак будь-якого зацікавлення справами життя в Азії."

Туга за „адоптованою батьківщиною", Китаєм, казала їй вернутися туди назад після закінчення студій в Америці. В Китаї, в Нанкіні, вчила англійську літературу в місцевому університеті. В 1922 році,в тридцятому році життя, почалася її літературна кар'єра від есеїв про Китай в журналах-місячниках. В час чергового перебування в ЗДА, в 1929 році,одер-

жала повідомлення про прийняття до друку її першої повісти, "East Wind : West Wind" —„Перехресні вітри". Друга її повість, написана впродовж трьох місяців у Нанкіні, "The Good Earth" — „Благословенна земля", здобула їй славу письменниці і стала "бестселлер-ом" упродовж 21 місяців. І ця і наступна її повість "The Mother", „Мати" — це образ життя китайських селян. Про цю останню повість пише авторка, що це не тільки картина життя китайської жінки-селянки, а й картина життя мільйонів жінок-матерей у всьому світі. Але зразу сама вона не знала ціни цього свого твору: після написання його, в почутті невдоволення, кинула рукопис у кошик із сміттям поруч свого писального бюрка. І тільки кількаденна відсутність хлопця-послугача врятувала цей рукопис від шляху на смітник, а скерувала на шлях до друкарського станка.

За повість "The Good Earth", яка появилася друком 1931 року, дістала письменниця американську нагороду Пуліцера. І цей і чергові її твори відкрили їй шлях до найвищого признання, до нагороди Нобеля. Дістала її 1938 року — була тоді особисто в Стокгольмі, але відмовилася від запропонованої гостини в Німеччині, заявляючи: „Не бажаю відвідувати країну, в якій тепер немає свободи думки і слова". Не даром у своїй промові під час одержання нагороди говорила про цінність людини — свободу. Говорила про свої дві країни, Америку і Китай, і про боротьбу китайського народу за волю проти комунізму.

Якраз про цю добу громадянської війни в Китаї, китайського націоналізму проти імпортованого Москвою комунізму, пише Перль Бак у своїй повісті „Кінфолк", і саме на цю повість хочемо звернути окрему увагу нашої читацької громади.

Ми навмисне почали нашу нотатку початковим текстом першого розділу повісти. Тут авторка зразу ж уводить свого читача в основну тему і проблему повісти, якраз у ту проблему, що сьогодні тривожить теж і нашу українську еміграцію на американському суходолі, проблему національної свідомости, окремішности й самобутности молодого покоління "етнічних груп."

Головна постать повісти, китаєць д-р Ліянґ, професор, викладає американцям у Нью-Йорку китайську філософію Конфуція. Він, за словами авторки, вважав своєю місією дати американцям поняття про правдивий Китай, про його велику цивілізацію, яка справді затемнена сучасними умовинами, але яка знову заблисне, коли у світі запанує мир. Немале було це завдання — вможливити наближення й взаємозрозуміння Сходу й Заходу.

Найстаршии син д-ра Ліянґа, Юрій, 26 років, закінчив в Америці студії і став лікарем. Молодший син Петро, дочка Марія і молодша Люіза виховані в Америці, в американській школі і американській дисности, але теж, спонукані оповіданням батьків про Китаї і китайським театром, вертаються до краю, до землі батьків і дідів. Питання "Китаї чи Америка" постійно стояло перед ними і рішив зов крови, поклик роду. У Китаї опинюються вони остаточно на селі, де зустрічаються з дядьком мао і дальшою рідне. І хоч ділить їх від цієї простої селянської рідні інтелектуальний рівень і засвоєний в Америці високий стиль життя, залишаються на селі, звідкіля походив їх рід. Юрій стає тут лікарем і жениться, як і його батько, з селянською дівчиною, Марія виходить заміж за китаїця-лікаря. Петро, опинившися в крутежі боротьби двох сил — національного Китаю і нових, прокомуністичних, інспірованих Москвою підривних дій — гине передчасною смертю. А дочка Люіза завела сподівання батька: вийшла заміж за американця. І професор Ліянґ "відчув боляче, що Люіза перестала бути важним чинником у його житті, перестала бути його улюбленою дитиною, бо злегковажила його бажання і стала дружиною американця." "Діти приносять тільки розчарування" — роздумував він. „Родимо їх, піклуємося ними, платимо величезні суми на їх освіту, а вони роблять згодом те, що їм подобається. І саме це є погубний вплив Америки. В Китаї, в давніх часах, діти підлягали волі батьків так довго, як довго вони жили. І були відтак за те нагороджувані, коли зчерги самі доживали пізнього віку. Дякуючи такій системі, суспільність була зе'днана і зрівноважена, покоління наступали по собі в належному порядку. Народ, який не має впорядкованого в відповідний спосіб взаємовідношення поколінь, прямує до розладу і упадку."

Такі роздумування - висновки професора Ліянґа, чи власне Перль Бак, американської письменниці, яка відкрила американській суспільності невідому їй велику країну Китай та його нарід з його притаманною культурою та характером.

І зробила це не тільки з великим письменницьким талантом, але і з широким поглядом на світ, глибоким розумінням людської душі, великодушністю і шляхетністю серця. Усі її

типи живі і на тлі малюнків обидвох країн (а частково і Лондону) порушила цілий ряд питань національного, суспільного, родинного, товариського і зокрема психологічного характеру. "Кінфолк" — безперечно не тільки одна з найкращих повістей світової літератури, але одночасно повість, яка має особливий інтерес для нас, української еміґрації. Проблема молодого китайського покоління в Америці це проблема і нашого молодого покоління, а дотеперішня іґноранція американського світу супроти Китаю — це така ж його іґноранція супроти нашого народу і взагалі Сходу Европи. Чим закінчилася для Заходу іґноранція Китаю і взагалі Азії, відомо. Чим закінчиться іґноранція України і Сходу Европи? На такому тлі доводиться жаліти, що не маємо сьогодні своєї Перль Бак, великої письменниці двох світів, Америки і України.

Слід добавити: Повість П. Бак "East Wind: West Wind" п. з. „Перехрестні вітри" була перекладена на українську мову і друкована до війни у Львові. І, як багато великих імен світової літератури,ця письменниця присвятила теж свою увагу творчості для дітей і про дітей ("Water-Buffalo Children", "The Chinese Children next Door", "Stones for Little Children" і ін.). Сьогодні вона живе в ЗДА і, хоч поважна віком, далі творча (написала кілька творів під прибраним чоловічим прізвищем), а про свій життєвий і творчий шлях розказала в книзі незвичайно цікавих спогадів "The Several Worlds". Кожен, хто усвідомлює собі назріваючу щораз гостріше "жовту небезпеку" для світу і його майбутньої політичної конфіґурації, не може поминути без уваги і цієї книги спогадів та взагалі майже всієї творчости „письменниці двох світів".

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩИЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

І, ІІ, ІІІ — перша, загальна частина (ЕУ/1),

цілість у трьох томах; наклад на повному вичерпанні ще тільки в ціні дол. 60,—

1, 2, 3, 4, 5, 6, — друга, словникова частина (ЕУ/2)
цілість у шости томах; ціна в передплаті: дол. 50,— (полотно) дол 60,— (півшкіра); після появи четвертого тому дол. 75,— відповідно дол. 90,—

Продає :

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАҐО

на догідні сплати по дол. 5.00 місячно

На бажання висилаємо проспекти

Замовлення слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

Арабія

В Гамбурзі, Ротердамі й Антверпії ми доповнили вантаж, призначений для Єгипту, Арабії, Судану, Ємена і Адена (Надрамавта). Вантаж у нас різнорідний, від незнаного походження великих, тяжких скринь до маленьких скриньок з написом "Zaar" made in USSR. Офіціяльно у великих скринях залізо, а в дійсності це зброя и амуніція.

Щоб зберегти мир між жидами й арабами, деякі держави визнають теорію рівноваги сил. Але практично вони торгують милом і зброєю з одними і другими. Між поодинокими арабсь. державами є різні розбіжності в політиці, але, щодо справи Ізраїля, вони всі одностайні. Араби всякими способами намагаються перешкодити в розбудові жидівської держави, почавши від відділів, що як саботажна команда діють на території Ізраїля, аж до економічної блокади включно. Арабам відомо, що Ізраїль, це дефіцитова держава, яка втримується завдяки допомозі міжнародного жидівства, а торгівля з закордоном відіграє головну ролю в господарстві Ізраїля. Від коли Насер знаціоналізував Суезький канал, від того часу кораблям Ізраїля забороняється переїзд через цей важливий морський шлях. Погрозу в сторону Ізраїля висказав президент Сполученої Арабської Держави Насер у виголошеній промові в Розета недалеко Александрії: "Ізраїль — це воююча країна і через те не має права користати з Суезького каналу." Дарма, що конвенція з 1888 року забезпечує свобідний переїзд через Суезький канал кораблям усіх націй в часі миру і війни. Але на тому не кінець. Всі кораблі без огляду на національність, які перевозять товарі жидівської держави, при переїзді через Суезький канал підлягають конфіскаті. На кораблі, які заходять до портів Ізраїля, спадають різні репресії; їх вписують на чорну листу і вже ніколи не перепускають через Суезький канал, не впускають до портів в арабських державах, не продають харчів для залоги.

В Порт Сайді нас долучили до конвою, який відходить що 12 годин через Суезький канал. Ми пливемо в „добірному товаристві": спереду й позаду два великі танковики, порожні, їдуть по ропу до перського заливу. Пливемо в невеликій віддалі; небезпека велика, бо в порожному танковику нагромаджені гази, які при зударі експльодують, а ми в додатку маємо вантаж "заліза". Суезький канал не тільки скорочує дорогу кораблям з Европи до Індії і на Далекий Схід, але також збільшує доходи скарбниці Єгипту. Бо кораблі, що перепливають Суезький канал, складають пропорціональну оплату до своєї мертвої ваги. Наприклад , 20.000 - тонновий корабель платить 16. 000 дол. Канал глибокий на 12-13 м, через те проходять ним кораблі не більші, як 30.000 тонн (навантажені).В Порт Сайді при вході до каналу стоїть статуя будівничого каналу, француза Ф. Лезсерз. Він по десяти роках праці (1859-69) завершив будову на 168 км довгого каналу. Цей самий інженер, але з меншим успіхом, будував другий важливий для мореплавства, Панамський канал.

В Порт Саїді забираємо додатковий "вантаж": групу арабів, які ідуть на прощу до Мекки. Всюди їх повно, вони заняли всі можливі місця, де було можна сидіти, або лежати, порозкладали свої мішки і торби. Більшу частину дня вони проводили на молитві і поклонах. По трьох днях ми доїхали до Джіди в Арабії. Пристань Джіда лежить у засягу святого для мохаммедан міста Мекки. Через те немохаммеданам не дозволяють поселюватись у Джіді, а туристам вступ до міста заборонений. Морякам дозволяють входити до міста, але лише від сходу до заходу сонця і без фотоапаратів. Виходжу з порту і затримуюся перед примітивними дерев'яними бараками. Тепер ці бараки пусті, але в місяцях квітні і травні, в час прощі, заповнюються паломниками, які з'їжджаються з цілого світу до Джіди. 73 кілометри дороги з Джіди до Мекки вони відбувають пішки. В місті багато гарних старих палат, напів розвалених домів і худих собак. Американські авта, переважно "каділяки", з трудом посуваються по вузьких вуличках, по яких бігають брудні й обдерті діти. Жінки в довгій гарній одежі, із щільно закритими лицями, несміло виглядають з-за рогів домів. В Арабії злодіїв нема, бо за крадіж обтинають руки, а невільництво існує тут до сьогодні. Далеко від міста на пустинях відбуваються ярмарки невільників, але мохаммеданам не вільно їх купувати. До святого міста Мекки вступ мають виключно мохаммедани. Я пробував знайти провідника, який запровадив би мене в арабській одежі і бічними дорогами до столиці мохаммеданського світу, Мекки. Але охочих не було, бо, як мені пояснили, фанатичні релігійні секти пильнують доступу до міста, а невіруючі в Аллаха за свою невдачу платять горлом. По такому поясненні я втратив охоту відвідати святе місто Мекку.

Роман Турянський

Арт Бухвальд

Пост скриптум з Парижу

ІСТОРИЧНИЙ МОМЕНТ

Колись, за двадцять років, мої діти спитають мене:

— Деді! Чим ти займався в час холодної війни?

І ще до недавна важко було б відповісти їм, що я займався чимнебудь корисним. Але ось надійшов момент, що я зможу з гордістю розказати їм про той вечір у Парижі, коли то я мав нагоду бути на виставі опери "Кармен" разом з президентом Де Голем і совєтським прем'єром Хрущовим.

Це був один із тих незабутніх вечорів, що його французи з такою дбайливістю приготовили для голови держави, що прибув з візитою: це був показ величі і слави п'ятої Французької Республіки. На фронтовій частині оперної площі розташувався відділ кінної Республіканської Гвардії, що тримала почесну сторожу над спеціяльно запрошеною вибраною публікою, яка прибувала шоферованими лімузинами на оперну виставу.

По боках оперної площі рядами стали відділи французьких комуністів із червоними пропорцями у руках. Вони прибули на дві години раніше і виглядало, нечебто були рішені простояти під оперним будинком увесь час вистави.

Корпус закордонних журналістів був теж запрошений до опери і для нього зарезервовано місця, на третьому бальконі, що був віддалений від президентської льожі на яких п'ять бльоків. Але ми не усвідомлювали собі, як високо ми сидимо, аж до цього моменту,коли то перед самим підтягненням зачавіси почули крізь гучномовець: "Говорить Ваш пільот. Ми 30.000 стіп над землею. За хвилину будемо над Севіллею"!..

Вибір опери "Кармен" для Хрущова не був справою випадку. Після того, як совєтський вождь скритикував кан-кана, вирішено показати йому ПРОЛЕТАРСЬКУ ОПЕРУ. А що ж краще для цього надавалося, як не „Кармен", — історія дівчини з фабрики цигарок, експлуатованої босом, яка намагається організувати робітників у робітничу юнію, за що арештують її еспанські вояки?..

І коли в тюрмі вона розказує про свої клопоти та жахливі умовини праці вартовому Дон Хозе, цей так перейнявся недолею Кармен, що дозволив їй утекти з тюрми.

Що ж тоді робить Кармен? Вона приєднується до загону партизан, що діють у горах, а Дон Хозе попадає в тюрму. Там вона навчає дітей і організує нові відділи, а коли Дон Хозе виходить на волю, він теж приєднується до партизан і до своєї улюбленої Кармен. Правда, він мусить визнати, що він вирікається ідеології переслідувачів, якій досі вірно служив, і прирікає вірно воювати проти імперіялістів.

В міжчасі севільські капіталісти усвідомили собі, що Кармен стала небезпечна для їхніх буржуазних інтересів, і вони підплачують тореадора Ескаміля, щоб перемовив Кармен на свою сторону. Ескаміло йде в гори до партизан,приобіцює Кармен добре платну і легку роботу в фабриці тютюну і хоч Дон Хозе благає її, щоб залишилася, вона рішається кинути його і партизан та вертається назад до Севіллі, де залюбки приглядається до боротьби Ескаміля з биками.

Алеж цієї зради партія не може простити Кармен. Вона доручає Дон Хозе згладити Кармен зо світу. І справді, коли Кармен не послухала останніх благань Дон Хозе повернутись до партизан, у гори, Дон Хозе вбиває її ножем.

Кармен — опера з чотирма актами і трьома перервами, і я їх якслід використав.

Під час першої перерви я вийшов до просторої балевої залі і виглянув крізь вікно. Я побачив 6.000 льояльних французьких комуністів уставлених рядами здовж вулиць. Випадково мені захотілось подряпатись у голову і я несвідомо підняв руку, в якій була програмка,вгору і в цю ж мить запримітив, як 6.000 прапорців, що їх держали французькі компартійці, почали повівати, начеб у відповідь мені. Я підійшов до іншого вікна і повторив цей самий експеримент. І так, підходячи від вікна до вікна, я продовжав помахувати програмкою, а мені уставлені довкола театру комунарі відповідали. І так, замість повертатись на своє місце на третьому бальконі, я підбігав до вікон і розважав себе цією грою. Алеж скоро я помітив, що деякі червоні прапороносці вже втомилися тим маханням і перестали звертати увагу на мене. Деякі перестали зовсім відповідати на мої рухи. Що ж тоді ро-

(Закінчення на 31-ій стор.)

Огляд нових публікацій

THE NEW POLITICS AMERICA AND THE END OF THE POSTWAR WORLD. By Edmund Stillman and William Pfaff. New York, Coward Mc Cann, 1961, 191 *pg.* $ 4.00

Серед цілого ряду творів, у яких дискутуються підстави американської зовнішньої політики, звертає увагу праця виготовлена американським журналістом В. Пфаффом і американським дипломатом Е. Стілманом. „Нова політика" — це не тільки влучна аналіза міжнародніх стосунків від закінчення 2-гої світової війни, але теж інтересна проєкція напрямних американської політики (і теж політики т. зв. вільного світу) на найближче десятиріччя з врахуванням всіх тих змін у силовому відношенні між двома блъоками, що наступили в останніх роках. Автори перестерігають перед небезпекою недоцінювання тих соціо - політичних процесів, що проходять на різних континентах, а зокрема перед недоцінюванням динаміки національновизвольних рухів і їх ваги у формуванні нової доби у житті людства, яка принесе з собою остаточну ліквідацію колоніялізму будь-якого виду.

DRAGON IN KREMLIN. By Marvin L. Kalb. New York, Dutton, 1961, 258 *pg.* $4.50

Справа конфлікту Москва-Пейпінг набирає щораз більшої акутности і не сходить з порядку дня. Нічого в тому дивного, бо йдеться тут про дальший уклад стосунків внутрі т. зв. соціялістичного блъоку, який ще так недавно був під повною контролею Москви. Автор книжки, відомий журналіст і акредитований кореспондент у Москві, зібрав незвичайно цікавий матеріял, який кидає чимало світла на китайсько-совєтські стосунки під сучасну пору.

THE EUROPEAN COMMON MARKET. By Isaiah Frank. New York, Praeger, 1961, 324 *pg.* $8.50

Питання Европейського Спільного Ринку набрало незвичайної актуальности під сучасну пору з уваги на рішення Британії включитися в цю господарську систему. Ідея Европейського Спільного Ринку належить, без сумніву, до найцікавіших подій нашої доби і тому книга американського економіста, написана з глибоким знанням проблеми, допоможе читачеві основніше познайомитися з Европейським Спільним Ринком та з перспективами цієї доби.

ORDEAL IN ALGERIA. By Richard and Joan Brace. Princenton N.J., Van Nostrand, 1960, 453 *pg.*

Проблематика Альжиру набрала сьогодні світового значення і не вміщається більше в рамках Французької Спілки Народів. Недавні події в Альжирі і намагання французьких крайнє правих кіл втримати Альжир французьким за всяку ціну призвели до серйозного загострення ситуації, що негативно позначилося на альянсі західніх держав. З другого боку, альжирський конфлікт намагається політично виграти. Москва у своєму змаганні за контролю над національно-визвольним рухом арабів. Автори книжки, авторитетні знавці внутрішніх французьких стосунків, зуміли показати підложжя альжирського конфлікту, як теж усі ті труднощі й перешкоди, які лежать на шляху до розв'язки цього конфлікту. Хоч від часу написання книжки розвиток подій в Альжирі вступив у нову фазу, „Випробування в Альжирі" може далі бути використовуваним як задовільний довідник про Альжир і визвольну боротьбу арабів.

INSIDE EUROPE TODAY. By John Gunther. New York, Musson, 1961, 376 *pg.* $4.95

Джон Ґунтер належить до почитних авторів і його публіцистичні студії континентів і окремих країн завжди захоплювали читачів. Остання його праця „Внутрі Европи сьогодні" є наче продовженням його ж книжки „Внутрі Европи", яку Ґунтер написав перед 25-ти роками. Не зважаючи на легке перо і ряд цікавих фрагментів, нова публікація Ґунтера є, правдоподібно, його найслабшим досі твором. Все таки, думки автора і його спостереження, пороблені в часі підготовки книжки, заслуговують на увагу. Це тим більше, що Ґунтер, як публіцист і знавець політичних куліс у різних країнах світу, має не тільки потрібну ерудицію, але теж довголітній досвід. При тому у своєму підході до окремих осіб і проблем він виявляє вирозуміння, не послаблюючи власного критицизму.

THE MAKING OF THE PRESIDENT. By Theodore H. White. New York, Longmans, 400 *pages* $ 7.95

„Вибори президента" — цікава студія останньої виборчої кампанії і виборів у Сполучених Штатах. Автор не тільки аналізує вислід виборів, але теж накреслює сильвети президентських суперників, Джона Ф. Кеннеді і Ришарда М. Ніксона, та розглядає застосовану ними методу виборчої кампанії. В опінії автора виграна Кеннеді цілком заслужена, бо кол. віце-президент Ніксон не виявив себе ні як переконливий політик, ні як добрий партійний організатор, через що програв майже певні для себе вибори.

EMPIRE INTO COMMONWEALT. By Earl Attlee. New York, Oxford University Press, 1961, 54 pg. $ 1.50.

В цій невеликій публікації зібрані виклади кол. лідера британської лейбуристської партії і кол. британського прем'єра графа Етлі, що їх він виголосив у минулому році в Оксфорді. Автор аналізує процес переміни британської імперії у вільно організовану спільноту народів, яка за своїм заложенням є незвичайно цікавим політичним і економічним експериментом нашої доби та свідоцтвом політичної далекозорости британських політиків без уваги на їх політично-партійну приналежність.

BUILDERS OF EMERGING NATIONS. By Vera Micheles Dean. New York, Holt, Rinerart and Winston, 1961, 277 *pg.* $5.00

Повоєнні роки позначені виникненням щораз то нових національних держав недавно ще колоніяльних народів Азії і Африки, як теж перебудовою держав Латинської Америки. У книзі „Будівничі новопосталих націй" читач знайде біографічні дані національних провідників тих нових держав, як теж інформацію про ті проблеми, з якими новопосталі держави мусять давати собі раду.

М. Сосновський

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

- видаючи вибрані твори українських клясиків, лучить нас з нашим минулим.
- видаючи сучасних авторів спричинюється до процесу розвивання української вільної літератури і вияву нових талантів.
- видаючи переклади із світової літератури поглиблює культурні взаємини з іншими народами світу.

СЕРЕД КНИЖОК

Українці під Польщею

Stephan Horak· POLAND & HER NATIONAL MINORITIES, 1919 -1939, A Case Study. Vantage Press, New York 1961, 259 pg. $ 5.00.

Ця праця д-ра С. Горака є дальшим його причинком до новітньої історії України. В 1957 р. він опублікував німецькою мовою невелику монографію „Україна в міжнародній політиці 1917-1957", що є переліком дат і фактів із зовнішніх взаємин України. Теперішня праця порушує важливий аспект з нашого недавно минулого, а саме становище української меншини під Польщею в міжвоєнний період. Українське питання в цій праці порушено лише частково, хоч йому віддано належне місце, бо студія в цілому присвячена всім національним меншинам Польщі.

Не зважаючи на вагу питання меншин у поверсальській Польщі, досі не було солідної загальної студії про них, якщо не брати до уваги вже перестарілу монографію Л. Василевського французькою мовою. Багата бібліографія до проблеми, що її С. Горак приводить на 22 сторінках, стосується окремих аспектів, поодиноких меншин чи періодів, а не цілости справ меншин у Польщі. Тому потреба на студію цього типу існувала, хоч сама проблема вже нині має тільки історичне значення.

Саме такий її характер ставить деякі вимоги до автора. Вони зводяться до того, щоб представити проблему якомога об'єктивно, позбутись тенденційности і публіцистичного тону. Критика тверда й терпка в ім'я історичної правди є сумісна з об'єктивністю, але несумісним з нею є, коли з'ясовуються речі тільки з одного боку, нехай і вірно. Праця С. Горака і є з'ясованням проблеми із становища меншин. Польська критика може закинути, що в цій студії не вислухана „друга сторона". А шкода, бо автор напевно мав достатньо матеріялу, щоб показати погляди та позиції у справі меншин також з боку поляків, — уряду, окремих партій чи груп. Можливо, це не було б змінило його загальних висновків, але ця важлива студія була б зискала на об'єктивності не лише серед західніх читачів, але, можливо, і серед декого з поляків.

Цінною рисою праці С. Горака є її зібраний і впорядкований та чітко представлений багатий матеріял до правної демографічної та суспільної ситуації окремих меншин у Польщі. Автор виконав солідну працю, аналізуючи різні переписи та інші джерела про справжній національний склад міжвоєнної Польщі. Він переконливо доводить, що кількість національних меншин перевищала висліди офіційних переписів. Ця обставина вже була доведена раніше, зокрема в відношенні до українців (пор., напр., праці проф. В. Кубійовича), але заслугою автора є, що він дав повну картину відносно всіх меншин.

Так само добре зібраний матеріял про різні сторінки національного життя — релігійного, політичного, культурного і господарського окремих меншин. Щодо українців, то автор не згадав такої важливої проблеми в польській політиці супроти цієї меншини, як т. зв. „сокальський кордон". Огляд українського життя поза Галичиною вийшов відносно скупим. Щодо ситуації білорусів та українців, то важливо було виявити програму і ролю польської комуністичної партії та спроби втручування большевиків.

В праці є, на жаль, доволі багато дрібних і важливіших помилок чи неточностей. Деякі виникли при редагуванні англійського видання, бо напевно в оригіналі їх не було (транслітерація і передання специфічних термінів). Ось кілька неточностей: на 34 стор. автор, характеризуючи політику Франції та Великобританії в 1919-20 рр. супроти народів кол. Росії, твердить, що у Франції „ніхто не думав про допомогу цим народам", а Лондон займав прихильніше ставлення до них. Вже це „ніхто" не повинно бути таке категоричне, бож відомо, що була невеличка група членів парляменту, що симпатизувала з українськими змаганнями. А якщо Англія не допускала до захоплення українських, білоруських і литовських земель Польщею, то це й було у висліді її проросійської політики. Дивує, що автор прикривається опінією німецького автора, чому поляки в Прусії не потребували власного шкільництва, а з другого боку, підкреслює потребу вищого шкільництва для німців у Польщі (стор. 131).

Не зважаючи на ці й інші недогляди, книга С. Горака є цінним причинком до проблеми національних меншин у Польщі і Середній Европі. Проблема українців на цьому ширшому тлі також виступає яскравіше. Праця могла була б викликати більше довір'я в чужого читача, якщо автор не хотів би був підкреслено боронити „слушної" справи меншин.

В. М.

ПОСТ СКРИПТУМ З ПАРИЖУ

(Закінчення з 29-ої стор.)

бити? — подумав я. І ось прийшла спасенна думка: Я взяв малий совєтський прапорець і, замість програмкою, почав ним повівати. Цим разом мені знизу, з вулиці, мусіли відповісти. І я продовжав цю гру так довго, аж поки під кінець четвертої дії більшість уставлених комунарів була так втомлена тим повіванням, що з трудом піднімала свої прапорці вгору.

А коли врешті Хрущов виходив із опери, замість шести тисяч комуністів, ледве невелика горстка була в спроможності привітати його своїми прапорами, бо величезна більшість із них уже не мала сил попрощати совєтського лідера.

Кажете, що це дрібничка? Алеж чи не інтересна це історія для дітей? Якщо бій під Ватерльоо виграно на спортових майданах в Ітон / містечко в Англії, славне зо своєї вищої школи для дітей англ. аристократії — прим. ред./, то може колись наші діти зможуть сказати, що один із боїв у холодній війні з комуністами був виграний із вікон паризької опери.

(Переклад М. Син)

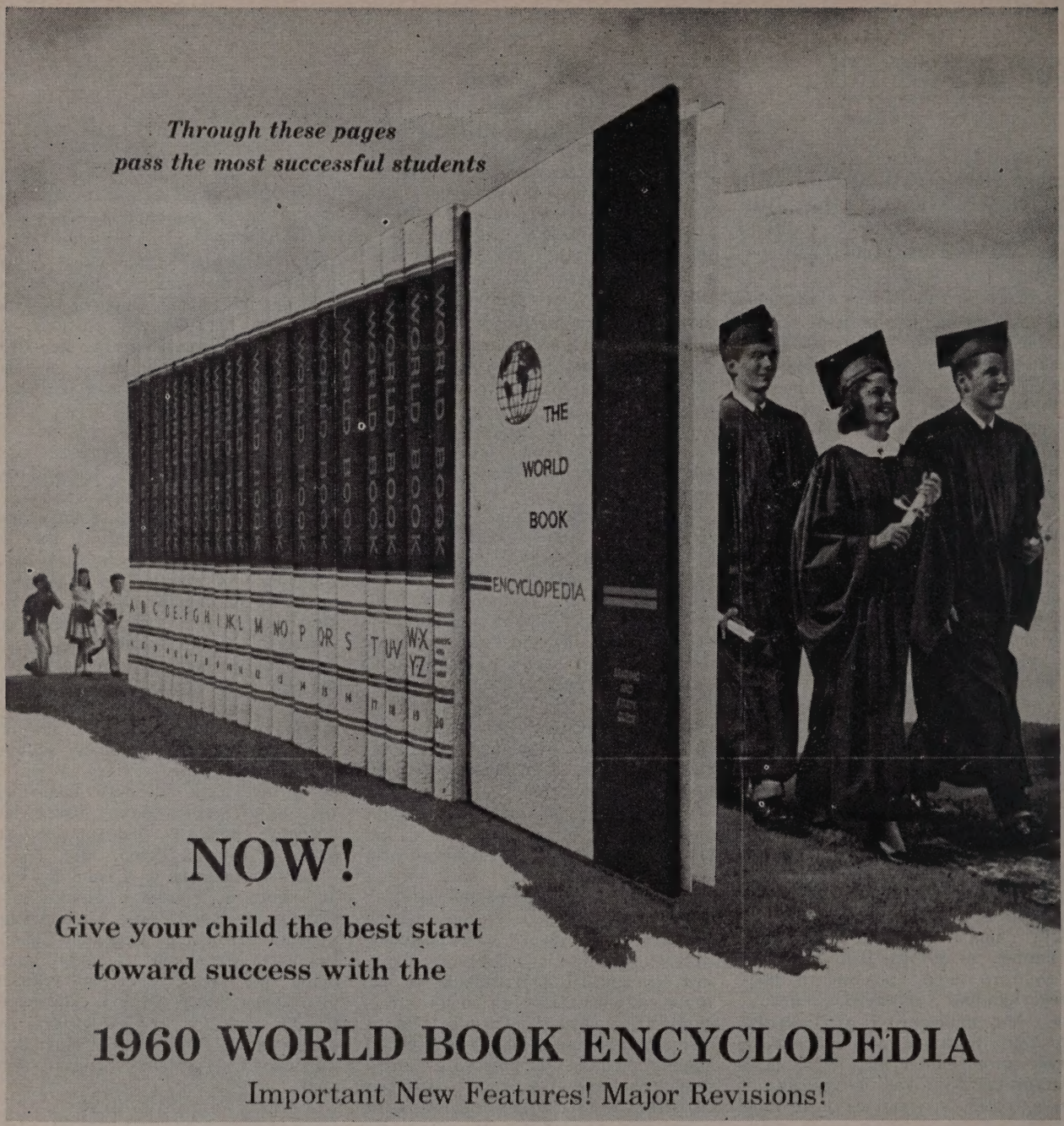

В американській системі навчання необхідною являється добра енциклопедія. Педагоги-експерти визнали, що Ворлд Бук Енциклопедія надається „екселент" до навчання у вищих клясах народніх шкіл, в гайскулах і в каледжах та на університетах

Цю велику **20-томову** американську енциклопедію можете придбати на догідні сплати навіть на час двох і пів року в ціні 139.00, 159.00 або 179.00 долярів (ціна залежна від роду оправи).

Щоб улегшити студії своїм дітям, придбайте їм ВОРЛД БУК ЕНЦИКЛОПЕДІЮ, а по інформації в справі купна звертайтеся письмово на адресу:

MYKOLA DENYSIUK
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA
або телефонічно на ЕУ 4-3868

Інформації одержите від нас негайно, а енциклопедія скоро після замовлення буде доставлена додому.

ПАПІР

У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ

НА

- КНИЖКИ
- ЖУРНАЛИ
- ЛЕТЮЧКИ
- ТОРГОВЕЛЬНІ ДРУКИ

НАЙЛІПШОЇ ЯКОСТИ

КАНЦЕЛЯРІЙНІ ПАПЕРИ Й НА ВЕСІЛЬНІ ЗАПРОШЕННЯ

ДОСТАВЛЯЄ

Reliable Paper Company

УКРАЇНСЬКІ ДРУКАРНІ, ВИДАВНИЦТВА Й ПРИВАТНІ ОСОБИ НЕ ТІЛЬКИ В ЧІКАҐО АЛЕ І В ІНШИХ МІСТАХ

ОБСЛУГОВУЄ ЗАСТУПНИК ЦЕЇ ВЕЛИКОЇ АМЕРИКАНСЬКОЇ КОМПАНІЇ
УКРАЇНЕЦЬ (доставець паперу на 14-томове видання творів
Тараса Шевченка і трилогії Богдана Лепкого)

PAUL MARRINOFF,
3305 N. Newcastle Ave.
Chicago 24, Ill.
Phone PA 5-8529

За інформаціями можна звертатися до п. Павла Маринова письмово або телефонічно також по українськи.

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„САМОПОМІЧ“

2351 W. CHICAGO AVE CHICAGO 22, ILLINOIS.

Телефон: HU 9-0520

Приймає вкладки й дає позички

ПОЗИЧАЮЧИ на авто, на меблі, на задаток хати, на ремонт дому чи ін. платите в Кредитовій Кооперативі „САМОПОМІЧ“ лише дол. **48.75** відсотків від дол. **1.000.00** заодин рік.

ПРИ ЦЬОМУ коштом **„Самопомочі“** забезпечується позичку до висоти дол. 10.000 на випадок смерти або цілковитої непрацездатности позичальника.

БЕРУЧИ в **„Самопомочі“** кредит на авто і даючи на її забезпечення свій тайтел (право власности) **не потребуєте ручителів.**

ПРИ ЦЬОМУ можете полагодити забезпечення авта від різних випадків.